

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Tilråkning av Andfjorden marine verneområde / Ánddavierdasa mearrasuodjalanguovlu i Andøy, Harstad og Senja kommuner

Sammendrag av Statsforvalterens tilråding

Formålet med et vern av Andfjorden er å ta vare på et tverrsnitt av naturtyper fra kyst til hav med stor variasjon av naturmangfold, inkludert trua, sjelden og sårbar natur.

Det er en målsetting å holde verneverdiene uten større grad av påvirkning og at området skal kunne brukes til forskning og langtidsovervåkning. Restriksjonene skal ikke være strengere enn nødvendig for å ta vare på disse verdiene.

Statsforvalteren vurderer at folk flest i liten grad vil merke vernet. Vernet vil ikke gi restriksjoner på ferdsel med båt og aktivitet i fjæra. Det meste av fiske vil fortsatt være tillatt, og det vil være tillatt å vedlikeholde fortøyninger, flytebrygger, rørledninger o.l. Vernet er hovedsakelig et vern mot nye tiltak som berører sjøbunnen, som utfyllinger, uttak av masse, fysiske inngrep og forurensning.

Statsforvalteren tilrår at vernegrensen legges utenom privat grunn, det vil si marbakke eller 2 meter under middel lavvann der marbakke ikke finnes. Statsforvalteren tilrår at grensene legges utenom alle havner, større kaier og småbåthavner.

Statsforvalteren tilrår at man tar ut ytre Selfjorden av verneområdet av hensyn til eksisterende akvakultur, men beholder indre Selfjorden i vernet. Statsforvalteren tilrår videre at man legger grensen godt utenfor rørledningene til de landbaserte akvakulturanleggene på Andøya.

Statsforvalteren tilrår at det etableres tre beskyttelsesområder for sårbart og verdifullt biologisk mangfold og to referanseområder for forskning på effektene av bunnfiskeredsaker. I disse områdene foreslås det noen restriksjoner på forsvaret, forsvarsindustrien og fiskerinæringen.

Statsforvalteren tilrår at forvaltningen av området legges til et interkommunalt verneområdestyre og at det ansettes egen forvalter for verneområdet.

Innhold

1	Tilråding	5
1.1	<i>Innledning</i>	5
1.2	<i>Grunnlag for vern</i>	5
1.3	<i>Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II</i>	6
2	Området	9
2.1	<i>Verneverdier</i>	9
2.2	<i>Trusler mot verneverdier</i>	9
2.3	<i>Brukerinteresser</i>	10
2.4	<i>Planstatus</i>	13
3	Saksbehandling	14
3.1	<i>Bakgrunn</i>	14
3.2	<i>Saksgang</i>	14
4	Viktige endringer etter høring	17
4.1	<i>Avgrensninger</i>	17
4.2	<i>Verneforskriften</i>	17
5	Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	19
6	Merknader til verneforslaget med Statsforvalterens kommentarer	20
6.1	<i>Liste over uttalelser</i>	20
6.2	<i>Holdninger til verneplanen</i>	20
6.3	<i>Verneplanprosessen</i>	22
6.4	<i>Navnsetting</i>	22
6.5	<i>Formålet med vernet</i>	22
6.6	<i>Geografisk avgrensning</i>	23
6.7	<i>Vern av overflate, vannsøyle og sjøbunnen</i>	28
6.8	<i>Vernebestemmelsene</i>	28
6.9	<i>Undersjøisk naturmangfold (inkl beskyttelsesområde)</i>	29
6.10	<i>Forskning og overvåkning (inkl. referanseområder)</i>	30
6.11	<i>Fiskeri og høsting etter havressursloven</i>	32
6.12	<i>Akvakultur</i>	34

6.13	<i>Masseuttak</i>	35
6.14	<i>Samisk næringsgrunnlag</i>	35
6.15	<i>Forsvaret, forsvarsindustri og romvirksomhetet</i>	36
6.16	<i>Marin samferdsel – havner, farleder og tekniske installasjoner</i>	43
6.17	<i>Petroleumsvirksomhet</i>	43
6.18	<i>Kabler og rørledninger</i>	43
6.19	<i>Friluftsliv</i>	44
6.20	<i>Reiseliv</i>	44
6.21	<i>Kulturminner og kulturmiljø i sjø</i>	44
6.22	<i>Virkninger på andre planer</i>	44
6.23	<i>Skjøtsel</i>	46
6.24	<i>Forvaltningsplan</i>	46
6.25	<i>Forvaltningsmyndighet</i>	46
6.26	<i>Rådgivende utvalg</i>	47
7	Forslag til forskrift om vern av Andfjorden marine verneområde	48
8	Vernekart: Oversiktskart og detaljkart	53

1 Tilråding

1.1 Innledning

Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark tilrår med dette opprettelse av Andfjorden marine verneområde i Andøy kommune, Harstad kommune og i Senja kommune. Verneforslaget omfatter et sjøareal på om lag 1854 km², herav et stort område på 1848 km² og et mindre område inn mot Senja på 6 km².

I dette dokumentet redegjør vi for bakgrunn, prosess og saksbehandling frem til tilråding. I kapittel 1.2 redegjøres det for hjemmelsgrunnlaget for vernet. I kapittel 1.3 vurderes verneforslaget opp mot miljørettsprinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12. I kapittel 2 tar vi for oss området som er foreslått vernet. I kapittel 2.1 presenterer vi verneverdiene som finnes i området, i kapittel 2.2 tar vi for oss truslene mot verneverdiene, i kapittel 2.3 redegjør vi for brukerinteressene i Andfjorden, mens i kapittel 2.4 gjør vi rede for planstatus. I kapittel 3 gjennomgår vi bakgrunn og saksgang for verneplanprosessen. I kapittel 4 oppsummerer vi endringene vi har gjort i verneplanprosessen. I kapittel 5 redegjør vi for de forvaltningsmessige, økonomiske og administrative konsekvenser vernet vil ha. I kapittel 6 kommenterer vi høringsinnspillene og beskriver hvilke endringer vi har gjort for å komme fram til vårt forslag til vern. I kapitlene 7 og 8 presenterer vi vårt forslag til verneforskrift og vernekart.

1.2 Grunnlag for vern

Naturmangfoldloven

Området foreslås vernet som marint verneområde i medhold av lov 19.06.2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 39. Vi vurderer at området tilfredsstiller kravene som er satt for områder som kan fremmes for vern i § 39 bokstavene a,b,d,e,f og g.

Vern av Andfjorden gjør at Norge nærmer seg nasjonale mål og internasjonale forpliktelser for marint vern, jf. naturmangfoldloven § 46. Vern av Andfjorden bidrar til å oppfylle mål forankret i flere stortingsmeldinger, deriblant St. meld 43 (1998-1999) *Vern og bruk i Kystsonen* og St. meld 29 (2020-2021) *Nasjonal plan for å bevare viktige områder for marin natur*.

Norge har sluttet seg til FN-konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen vedtok på partsmøtet i 2010 en målsetning om å sikre et effektivt og representativt vern av 10 prosent av verdens kyst- og havområder innen 2020. På partsmøtet i 2022 ble målsetning skjerpet til at 30 prosent av verdens kyst- og havområder skal vernes innen 2030. I dag er om lag 4,5 prosent av sjøarealet innenfor den norske territorialgrensen vernet. Et vedtak om vern vil innebære at vernet sjøareal øker til 5,7 prosent.

Det foreslåtte verneområdet vil også bidra til å nå lovfestet målsetninger for områdevern i naturmangfoldloven § 33 a, b, c, d, g og h.

1.3 Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. Forvaltningsmålene oppstiller som overordnet mål at naturtyper, økosystemer og arter i norsk natur skal ivaretas.

Kunnskapsgrunnlaget og føre-var-prinsippet

Det er god kunnskap om naturforholdene i Andfjorden. Kunnskapen er sammenstilt i henholdsvis Rådgivende utvalg for marin verneplan sine tilrådninger (2003,2004) og i Havforskningsinstituttets rapport om det marinbiologiske mangfoldet i Andfjorden (2020).

I 2020/21 utarbeidet Asplan Viak en konsekvensutredning av et marint vern av Andfjorden. Konsekvensutredningen baserer seg på eksisterende kunnskap fra allment tilgjengelige kilder og tar for seg utredningstemaer knyttet til naturmiljø, kulturminner, naturressurser og samfunn.

Underveis i verneplanprosessen har Statsforvalteren hatt nær dialog med Havforskningsinstituttet og mottatt forvaltningsråd om undersjøisk naturmangfold sin følsomhet for undervannsdetoneringer, strømmmodellering, områder for vannovervåking og oppfisking av tapte fiskeredskaper. Videre har Havforskningsinstituttet våren 2022 kartlagt utbredelsen til korallrevet nord for Steinavær og Bambuskorallskogen utenfor Kvalnes.

Oppsummert viser undersøkelsene at området har svært variert landskap med terskelbassenger, bassengbunn, sokkelområder, israndavsetninger, undersjøisk canyon, og undersjøiske dal-, ås- og fjellandskap. Det varierte landskapet gir grunnlag for mange ulike naturtyper deriblant skjellsand, tareskog og ruglbunn på grunt vann og korallrev, hardbunnskorallskog, bambuskorallskog, svampskog og sjøfjærbunn i dypet.

Etableringen av et marint verneområde i Andfjorden vil være positivt for naturmiljøet. Vernet gir god beskyttelse mot nye tiltak som kan skade sjøbunnen, som etablering av anlegg, fysiske inngrep og forurensning. Vernet vil i liten grad regulere eksisterende virksomhet, men i beskyttelsesområdene for sårbart og verdifullt biologisk mangfold og referanseområdene for fiskeredskaper vil det også bli restriksjoner på eksisterende virksomhet som kan skade sjøbunnen.

Statsforvalteren vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og effekter av vernetiltaket til at det kan treffes vedtak om vern i Andfjorden. Føre-var-prinsippet vurderes derfor som lite relevant i saken.

Økosystemtilnærming og samlet belastning

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at en påvirkning på et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Det foreslåtte marine verneområdet omslutter og grenser til fire mindre verneområder der sjøfugl er verneformål. Verneområdene ivaretar sjøfuglenes hekkeplasser, men ivaretar i liten grad sjøfuglenes beiteområder. Det marine vernet vil styrke formålet til disse verneområdene ved at beiteområdene som sjøfuglene er avhengig av gis en ekstra beskyttelse. I Indre Selfjorden grenser det foreslåtte marine verneområdet til Ånderdalen nasjonalpark. Et marint vern vil bidra til å sikre kystlandskapet og styrke de økologiske sammenhengene i nasjonalparken.

Det foreslåtte marine verneområdet utsettes for inngrep og aktiviteter som belaster økosystemene. Blant annet overlapper store deler av området med forswarets skyte- og øvelsesfelt, det foregår mye fiskeri som kan gi skade på sjøbunnen og det er under etablering store landbaserte akvakulturanlegg som vil få utslipp inn i området. Et vern vil medføre strengere forvaltning der naturen gis forrang i forhold til andre interesser. Det vil bli strengere regulering av ny aktivitet og utvidelser av dagens aktivitet. Det vil bremse økningen av den samlede belastningen i forhold til om området ikke vernes. Beskyttelsesområdene for sårbart og verdifullt biologisk mangfold og referanseområdene for fiskeredskaper får restriksjoner på eksisterende virksomhet som kan skade sjøbunnen. Dette vil bidra til en reduksjon av den samlede belastningen på økosystemet i Andfjorden.

Klimaendringer er en faktor som vil påvirke økosystemet i hele det foreslåtte marine verneområdet. Økt temperaturer kan føre til forskyving av leveområdet for eksisterende arter, samt at nye kan komme inn. Vern av Andfjorden vil ikke kunne sikre naturmangfoldet mot endret klima, men kan, ved at andre trusler blir strengere regulert, gjøre at området vil være mer hardført mot uheldige effekter av klimaendringene.

Fremmede skadelige arter kan også etablere seg i det foreslåtte marine verneområdet. Eksempler på arter som kan komme er kongekrabbe, havnespy (japansk sjøpung) og maneten periphylla periphylla. Forbudet mot urensset ballastvann vil kunne begrense at noen arter blir innført i området. I andre tilfeller der det er hensiktsmessig kan forvaltningsmyndigheten igangsette tiltak for å begrense eller bekjempe slike arter.

Kostnadene med miljøforringelse og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, jamfør naturmangfoldloven § 11. Verneforslaget i seg selv fører ikke til miljøforringelse. I verneforskriften er det gjort generelle unntak fra forskriftens forbudsbestemmelser. For enkelte av disse unntakene er det satt vilkår for å hindre miljøforringelse, og dersom disse vil være fordyrende, dekkes dette av tiltakshaver. Som eksempel kan nevnes unntaket for fortøyning av småbåt. I verneforskriften er det foreslått at «Fortøyningsmiddel på faste fortøyninger må være i materiale som ikke forurenses». Dersom det vil være fordyrende må tiltakshaver dekke dette selv.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er i verneprosessen vektlagt i forbindelse med fastsetting av forslag til generelle unntak og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. Ett eksempel på dette er bestemmelsen om at det kan gis dispensasjon til legging av kabler og rørledninger i utvalgte korridorer.

2 Området

2.1 Verneverdier

Det foreslåtte verneområdet har et svært variert og spesielt undersjøisk landskap. Området ligger der sokkelen er på sitt smaleste langs norskekysten. Her skjærer Bleiksdjupet, som er en 1000 meter dyp canyon, seg inn i sokkelen. Den bidrar til at næringsrikt dypvann føres opp i høyere vannmasser, sånn at de blander seg med kyststrømmen. Kyststrømmen gjør en sving innom Andfjorden. Det gjør at fjordområdet får en stor variasjon i det undersjøiske naturmangfoldet med innblanding av arter som normalt lever på mye dypere vann. Her finnes korallrev, korallskoger, svampeskoger og sjøfjærsamfunn. På sokkelområdene og eggakanten, hvor det har vært intensivt fiske, er mye av korallforekomstene i dårlig forfatning. Det gjør at fjorder som Andfjorden har noen av de best bevarte korallforekomstene langs norskekysten. Det finnes også grunne naturtyper som tareskoger, skjellsandbunn og ruglbunn i området. Felles for alle disse naturtypene er at de leverer viktige økosystemtjenester i form av yngle-, oppvekst- og beiteområder for mange høstbare fiskeslag, som igjen gir grunnlag for et rikt fiskeri, samt store forekomster av hval og sjøfugl.

I det foreslåtte marine verneområdet er gjort registreringer av artene øyekorall, bambuskorall, sjøtre og korallarten *Anthelia fallax*, som alle er vurdert som nær truet (NT) på Norsk rødliste for arter (2021). Det er også gjort registreringer av naturtypene Bambuskorallskog og nordlig sukkertareskog, som begge er vurdert som sterkt truet (EN) på Norsk rødliste for naturtyper (2021). Andre hensynskrevende naturtyper som registrert i området er korallrev, hardbunnskorallskog, svampspikelbunn og nordlig stortareskog, som alle er vurdert som nær truet (NT) på Norsk rødliste for naturtyper (2021). Naturtypene ruglbunn, svampskog og sjøfjærbunn, som er på OSPAR-konvensjonens liste over truede og minkende habitater, er også registrert i området.

Det foreslåtte marine verneområdets store størrelse, utforming som transekt, plassering i forhold til kyststrømmen, stor variasjon i naturmangfold, beskyttelsesområder og begrenset påvirkning gjør området egnet som referanseområde for forskning og overvåking.

2.2 Trusler mot verneverdier

De største truslene mot verneverdiene i Andfjorden er større, fysiske inngrep som påvirker sjøbunnen. Eksempler på dette er utfyllinger, mudring, uttak og deponering av masse, uttak av skjellsand og ruglbunn, sprenging, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. Store arealer innenfor det foreslåtte verneområdet overlapper med forsvaret og forsvarsindustriens skyte- og øvingsfelt, samt nedfallsområde for drivstofftanker fra romfartsindustriens rakettoppskytinger, som kan gjøre skade på det undersjøiske naturmangfoldet.

Utslipp fra industri, deriblant akvakultur kan også gi negative virkninger innenfor verneområdet. Flere arter og naturtyper på sjøbunnen er svært følsomme for utslipp.

Fiske med bunntål og snurrevad kan gi betydelige skader på sjøbunnen. Det samme kan garn og line dersom de hekter seg fast i sårbare naturtyper som korallskoger. Oppfisking av tapte fiskeredskaper kan også gi betydelig skader dersom de sitter fast i korallrev eller korallskoger. Uttak av arter til bioprospektering kan også potensielt utgjøre en trussel.

Langtransportert forurensning, marint søppel, og mikroplast er også trusler for naturmangfoldet i Andfjorden. Det samme gjelder fremmede skadelige organismer som kan etablere seg i det foreslåtte verneområdet.

Klimaendringer er en trussel som vil gi betydelig negative effekter på økosystemet i det foreslåtte marine verneområdet i årene som kommer. Klimaendringer vil medføre høyere temperatur, endrede strømforhold og lavere pH i sjøvannet. Klimaendringer vil forsterke de negative effektene til forurensningsutslipp og fremmede arter.

2.3 Brukerinteresser

Fiskeri

Det foreslåtte marine verneområdet er en del av et sammenhengende nasjonalt viktig fiskeriområde utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Det foregår et stort fiske etter skrei og omtrentlig 35 andre høstbare arter i utredningsområdet. Fiskeriaktiviteten er spesielt stor i perioden 15. september til 15. mai.

Det fiskes med garn, line og juksa i det meste av det foreslåtte verneområdet, mens fiske med snurrevad og bunntål foregår hovedsakelig i de ytre områdene ut mot kontinentalsokkelen. Størrelsen på fangstverdien varierte årlig mellom ca. 300 og 500 millioner NOK i perioden 2017 til 2022. Fangstverdiene er betydelig høyere for fiskefeltene på yttersida av Andøya enn fiskefeltene inne i Andfjorden. Fiskefeltene inne i Andfjorden er derimot av stor betydning for kystfiskere og lokalsamfunn innaskjærs. Dårlig værhold på yttersida gjør også at fiskere trekker inn i Andfjorden for å sikre fortsatt fangst. Rekreasjonsfiske er også utbredt nært både Senja og Andøya, og det finnes flere reiselivsbedrifter i området som spesialiserer seg på turistfiske.

De etablerte rekefeltene har vært lite brukt de siste 20 årene. Det er registrert flere skjellområder i området, men det er ikke kjent at det blir høstet skjell fra disse feltene. Det er ikke tillatt med tarehøsting i området.

Samisk næringsgrunnlag

Det er kjent at både Andøy, Senja og Harstad har vært bebodd og brukt av sjøsamer langt tilbake i tid. Det finnes samiske kulturminner i alle de tre kommunene. Det er dermed naturlig å legge til grunn at det også i dag foregår sjøsamisk fiske i det foreslåtte marine verneområdet.

Som minoritet og urfolk har samene et særlig vern i nasjonal og internasjonal lovgivning. I denne sammenheng innebærer dette et vern av retten til fiske som materielt kulturgrunnlag, samt retten til å delta i beslutningstaking som berører dette fisket. Denne fiskeretten er delvis nedfelt i lov om retten til å delta i fiske og fangst § 21 siste

ledd. På bakgrunn av denne rettigheten har fiskerimyndighetene innført en kystfiskeordning som innebærer en garantert tilleggskvote til fartøy i åpen gruppe i fisket etter hyse, sei og torsk i kommuner med sjøsamisk bosetning. I dag inngår Andøya, Senja og Harstad kommuner ikke i denne ordningen, men deltakerloven åpner for at ordningen kan utvides til andre områder med sjøsamisk tilstedeværelse.

Forsvaret

Andfjorden er et av de viktigste øvingsområdene for sjøforsvaret i Norge. Stort areal kombinert med skjermet beliggenhet gjør Andfjorden særlig godt egnet for Sjøforsvarets øvelser. Skytefeltene i Andfjorden muliggjør store, sammensatte øvelser og samvirke med andre allierte styrker. Med unntak fra skyting mot landmål dekker skytefeltene i Andfjorden alle aktuelle kapasitetsbehov som Sjøforsvaret har.

Skyteøvelser kan skilles mellom øving med stridsammunisjon (våpen med sprengladning) og øvingsammunisjon (våpen uten sprengladning). Øvingsammunisjon vil i all hovedsak kun etterlate seg granatens metallhylse (stål) som avfall i havet. Bruk av øvingsammunisjon gir lavere kostnader, og utgjør den største delen av øvelsesbehovet til forsvaret. Forsvaret har likevel behov for å teste og øve med stridsammunisjon for å opprettholde kompetansen på bruken av disse.

Stridsammunisjon kan detonere i luft, på vannoverflaten eller i vannsøylen (undervannsprengning). Våpen som detonerer i vannsøylen benyttes sjeldent. Stridsammunisjon som ikke detonerer vil synke ned på havbunnen og gi en såkalt blindgjenger, som gir en risiko for detonasjon på et senere tidspunkt. Forsvaret vil derfor av og til ha behov for å sprengre slike blindgjengere.

Når forsvaret deltar på øvelser i regi av Andøya Space AS benyttes også areal utenfor forsvarets skyte- og øvingsfelt. Forsvarsdepartementet sendte den 13. september 2021 et forslag til ny forskrift om skyte- og øvingsfelt i sjø på høring med litt justerte grenser for skyte- og øvingsfeltene i Andfjorden. Regjeringen bestemte imidlertid høsten 2023 å gå bort fra forslaget om å bruke sikkerhetsloven innenfor plan- og bygningslovens virkeområde. Det vil si at skyte- og øvingsfeltenes utbredelse i Andfjorden i praksis er avklart i Andøy, Harstad og Senja sine kystsoneplaner. Nesten 60 prosent av det foreslåtte verneområdet overlapper med skyte- og øvingsfelt.

Forsvarsindustrien

Andøya Space AS legger til rette for våpentesting og militærøvelser for norske og utenlandske styrker i sjøområdene rundt Andøya. I tillegg utvikler og tester de ut egen våpenteknologi. Testskyting foregår typisk ved at en flåte blir fortøyd og beskyttet. Andøya Space oppgir å bruke et skyte- og øvingsområde som omfatter om lag 90 prosent av det foreslåtte marine verneområdet. Andøya Space oppgir også at de i dag ikke opererer med våpen som detonerer under vann, men vil av og til ha behov for å sprengre blindgjengere.

Romvirksomhet

Andøya Space AS driver også med rakettoppskytninger. De har et rakettskytefelt i Oksebåsen der det skytes opp forskningsraketter og slipp av vitenskapelige ballonger. I tillegg er det nylig åpnet en utskytingsrampe for større satellittbærende raketter på Nordmela, sør for utredningsområdet på Andøya. Oppskytingene av forskningsrakettene medfører nedfall av rester fra drivstofftanker til sjø innenfor luftfareområdet som overlapper med utredningsområdet nord-vest for Andøya. Drivstofftankene til de større satellittbærende rakettenes lander lengre ut, men sikkerhetssonen til rakettenes berører deler av utredningsområdet.

Marin samferdsel

Marin samferdsel omfatter transport av gods og personer med tilhørende infrastruktur. I utredningsområdet finnes to hovedfarleder (Gavlfjorden – Andenes og Innseiling Andfjorden), samt fire bifarleder (Andfjorden, Vågsfjord – Gryllefjord, Selfjord og Skrolsvik) med tilhørende sjømerker, fyrlykter etc. Farledene er av stor betydning for ikke bare person- og godstransport, men også reiseliv og friluftsliv. Det meste av havner og større kaianlegg er grenset ut av utredningsområdet (se vedlegg III). Det er ingen nødhavner i utredningsområdet.

Kabler og rørledninger

Det er i dag en rekke ulike kabler og rørledninger innenfor utredningsområdet. Blant annet går Svalbardkabelen gjennom området. Det er videre kjent at det ligger noen kraftkabler i fjordene langs Senjakysten og ved Meløyvær. Det ligger også en rørledning mellom Krøttøya og Gardsøya (Meløyvær). Det antas at det i tillegg finnes en del avløpsledninger som går ut i sjø i områder der strandsonen er bebodd.

Friluftsliv

Andfjorden brukes til ulike typer friluftsliv. Den mest utbredte sjørelaterte friluftslivsaktiviteten er fritidsfiske og båtfriluftsliv, som foregår i store deler av området. I tillegg grenser utredningsområdet til mange holmer, øyer, bukter og strender som innbyr til friluftsliv i strandsonen.

Reiseliv

Andfjorden er viktig for naturbasert reiseliv. Reiselivsnæringen i Andøy er i stor grad opplevelses- og aktivitetsbasert reiseliv, der hvalsafari og fugletitting er viktige attraksjoner. Det er også en del fisketurisme. Dette er aktiviteter som skjer med båttransport ut fra havnene på Andenes og Bleik. Reiselivsnæringa på Senja består av en rekke småskala reiselivsbedrifter. Turistene kommer hovedsakelig til Senja på grunn av naturbaserte opplevelser som turgåing, fiske, nordlys og lignende, der det blant annet arrangeres turer til Ørja og Langværan.

Forskning

Andfjorden brukes jevnlig til forskning. MAREANO-programmet (Marin arealdatabase for norske kyst- og havområder) har blant annet vært i Andfjorden en rekke ganger for å kartlegge dybde, bunnforhold, biologisk mangfold, naturtyper og forurensing. Programmet er et samarbeid mellom Havforskningsinstituttet, Norges geologiske undersøkelse og Kartverket. Deler av utredningsområdet var inkludert i Astafjordprosjektet (2002-2012) som var et pilotprosjekt for utarbeidelse av marine grunnkart. Det har også vært gjennomført mye hvalforskning i utredningsområdet, deriblant knyttet til hvalsafarimiljøet på Andenes.

Naturvern

I det foreslåtte marine verneområdet ligger Bleiksøya naturreservat, Holmenvær landskapsvernområde med dyrelivsfredning, Steinavær landskapsvernområde med dyrelivsfredning og Flatøya landskapsvernområde med dyrelivsfredning. I tillegg grenser Indre Selfjorden til Ånderdalen nasjonalpark.

Kulturminner

Utredningsområdet inngår i et kulturhistorisk landskap med kulturminner som viser en kystbosetning som strekker seg mange tusen år tilbake i tid, og forteller om hvor viktig utnyttelse av ressursene i havet har vært for området. Det er imidlertid ikke gjort funn av kulturminneverdier under vann i utredningsområdet. Deler av det marine verneområdet i Andfjorden overlapper med kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA).

2.4 Planstatus

Arealene som foreslås vernet er i alle tre kommuner hovedsaklig planlagt som allmenne flerbruksområder som kan nyttes til natur, ferdsel, fiske og friluftsliv. Innenfor disse arealene er fiske ofte synliggjort som en særlig viktig interesse. I tillegg overlapper områdene i stor grad med båndleggingssoner for forsvarets skyte- og øvingsfelt i sjø.

Ut over dette overlapper deler av det foreslåtte verneområdet med hensynsonen for Vestbyen statlig sikret friluftsområde i Andøy kommune.

Det foreslåtte verneområdet overlapper med deler av reguleringsområdene til industrihavnene til Kvalnes og Breivik i Andøy kommune. Det foreslåtte verneområdet overlapper med den delen av reguleringsområdene som ligger dypere enn 100 meter. De berørte arealene har kombinert formål i sjø og vassdrag med bestemmelser som åpner opp for blant annet rør for vanninntak og avløp, samt undervannstunneler.

I tillegg overlapper det foreslåtte verneområdet med to mindre områder i Selfjorden i Senja kommune avsatt til henholdsvis akvakultur og låssetting/levendelagring for kortere perioder. Akvakulturområdet er forbeholdt oppdrett av alle arter, unntatt laksefisk.

3 Saksbehandling

3.1 Bakgrunn

Arbeidet med marint vern er forankret i flere stortingsmeldinger. Stortingsmelding nr. 43 (1998–99) *Vern og bruk i kystsona* la grunnlaget for arbeidet med marint vern. Som oppfølging til denne ble det satt ned et bredt sammensatt rådgivende utvalg med representanter fra forvaltningen og aktuelle interesseorganisasjoner med oppgave å finne fram til områder egnet for marint vern i Norge. Utvalget fant fram til 36 områder, heriblant Andfjorden, som de vurderte samlet ville representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur. Utvelgelsen ble gjort ved å sortere områdene inn i 6 kategorier (poller, strømrike lokaliteter, spesielle grunnvannsføremster, fjorder, åpne kystområder og transekter fra kyst til hav og sokkelområder). Deretter ble det valgt ut områder som både sikret god geografisk representativitet og som samtidig var lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking. Andfjorden inngår i kategorien: *transekter fra kyst til hav*. Stortingsmelding nr. 29 (2020-2021) *Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur* stadfester at Marin verneplan (2004) fortsatt skal holde fram og bidra til at et utvalg av representative, særegne, sårbare eller truede marine undersjøiske naturtyper og naturverdier langs kysten og i territorialfarvannet blir tatt vare på for fremtiden.

3.2 Saksgang

Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark fikk i brev av 20.4.2017 i oppdrag av Miljødirektoratet å utrede marint vern i Andfjorden. Det ble meldt oppstart av verneplanarbeidet høsten 2018. Utgangspunktet for verneplanprosessen har vært Rådgivende utvalg for marin verneplan sine utredninger fra 2003 og 2004.

Verneplanprosessen er utført i henhold til saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven (rundskriv T-2/15), forvaltningsloven, forskrift om konsekvensutredninger og utredningsinstruksen.

Det har vært gjennomført flere møter med de berørte kommunene både på politisk og administrativt nivå. Det har blitt opprettet referansegrupper med lokale representanter fra henholdsvis fiskeriinteresser og naturverninteresser, samt referansegruppe bestående av planleggere fra de berørte kommunene som har gitt råd underveis i verneplanprosessen.

Som urfolk har samene, i henhold til ILO-konvensjon nr. 169, rett til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for dem. Den 31. januar 2007 ble det inngått avtale mellom Sametinget og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. I tråd med disse retningslinjene er det opprettet et felles arbeidsutvalg for marint vern i Nordland, Troms og Finnmark.

Arbeidsutvalget består av representanter fra:

- Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark
- Fiskeridirektoratets regionkontor

- Bivdu, Sjøsamisk fiskeriorganisasjon
- Samisk representant med lokal tilknytning
- Norges Fiskarlag
- Norges Kystfiskarlag
- Sjømat Norge
- KS, Kommunesektorens organisasjon
- SABIMA, Samarbeidsrådet for biologisk mangfold.

Arbeidsutvalgets mandat er å bistå Statsforvalterne i arbeidet med marint vern i Nordland, Troms og Finnmark. Om et flertall i arbeidsutvalget eller et flertall av de samiske representantene i arbeidsutvalget og Statsforvalterne ikke kommer frem til et felles forslag skal de ulike forslagene legges frem for høring og følge saken videre. I løpet av prosessen har arbeidsutvalget hatt 4 møter.

I tillegg har vi hatt en rekke møter og dialog med Flakstadvåg laks AS, Andfjord Salmon AS, Søndre Torsken fiskarlag, Andøy fiskarlag, Fiskebåt, Andøy Space AS, Avinor, Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for vannforskning, Nordland fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Forsvarsbygg, Forsvarets forskningsinstitutt, Whale2Sea, Sabima, Sametinget, Fiskeridirektoratet, Kystverket, Norges geologiske undersøkelser, Avinor og Norges vassdrag- og energidirektorat.

Alle berørte parter ble tidlig tatt med på råd og fikk stor innflytelse når Statsforvalteren utarbeidet utredningsprogram deriblant gjennom arbeidsmøter og drøftinger av alternativer og utredningsbehov. Utredningsprogrammet ble vedtatt av Miljødirektoratet vinter 2020. For å sikre et godt faglig grunnlag for konsekvensutredningen og den videre prosessen fikk Havforskningsinstituttet oppdrag å gjøre en sammenstilling og analyse av tidligere data på marinbiologisk mangfold for utredningsområdet. Denne rapporten ble levert sommeren 2020. Videre har Fiskeridirektoratet kartlagt og verdisatt fiskeriaktiviteten i utredningsområdet og intervjuet lokale fiskere om hvor det finnes marine naturtyper f.eks korallrev, korallskog og svampskog.

Våren 2020 ble det gjennomført en offentlig anskaffelse om utarbeidelse av konsekvensutredning for marint vern i Andfjorden. Konsekvensutredning ble utarbeidet høsten 2020 og vinter 2021 og presentert for alle brukerinteresser våren 2021. Etter at konsekvensutredningen var blitt presentert hadde Statsforvalteren møter med alle brukerinteresser for å fange opp forhold som konsekvensutredningen ikke hadde avklart tilstrekkelig. I denne prosessen ble det tydelig at bambuskorallforekomstene i indre deler av Andfjorden og korallrevet nord for Steinavær ikke var tilstrekkelig avgrenset for å kunne avklare reguleringer av fiske i disse områdene. Disse områdene ble derfor ytterligere kartlagt av Havforskningsinstituttet våren 2022. Videre ble det høsten 2021 og vinteren 2022 innhentet to forvaltningsråd fra Havforskningsinstituttet om etablering av områder for vannovervåking, strømmmodellering og korallers følsomhet for undervannsetoner.

Underveis har Statsforvalteren jobbet med høringsforslaget. Grunnleggende i denne verneplanprosessen har vært å ha fortløpende dialog med brukerinteressene. Møtene og dialogen har vært viktig for å identifisere dagens bruk av utredningsområdet og

partenes ønske om utvikling, samt finne/lete etter løsninger som ivaretar dagens bruk som samtidig ikke går på bekostning av verneverdier. Statsforvalteren har prøvd å oppnå mest mulig konsensus om løsninger.

I alle møter er det skrevet referat som har vært til gjennomlesing hos alle parter og som til slutt har blitt lagt ut på vår hjemmeside: www.statsforvalteren.no/andfjorden. Statsforvalteren har etterstrebet en mest mulig åpen verneplanprosess og at den skal oppleves som etterrettelig og transparent for alle parter.

Gjennom hele verneplanprosessen har Statsforvalteren hatt godt samarbeid med Fiskeridirektoratet. Fiskeridirektoratet har vært en aktiv bidragsyter og bidratt med avklaringer med fiskere om arrondering av referanseområder for fiskeriredskaper, samt beskyttelsesområde for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold.

Våren 2022 ble det utarbeidet et verneforslag med to alternativ grenseforslag. Et alternativ omfattet i hovedtrekk hele utredningsområdet, mens i det andre alternativet hadde Statsforvalteren tatt ut Selfjorden. Verneforslaget ble presentert og drøftet med ordførerne i Andøy, Harstad og Senja kommuner før det ble oversendt arbeidsutvalget for marin verneplan for videre drøfting og konsultasjon. I dette møtet kom det frem et nytt alternativt grenseforslag som, via Sjømat Norge, var fremmet av de berørte kommunene og innebar at vernegrensen burde trekkes lengre fra land. Arbeidsutvalget ønsket at dette grenseforslaget ble utredet før de kunne ta stilling til om dette alternativet også skulle være gjenstand for en høring. Høsten 2022 ble det derfor utarbeidet en tilleggsutredning som skulle ligge til grunn for arbeidsutvalgets vurdering om dette grenseforslaget skulle høres eller ei. Arbeidsutvalget forkastet dette forslaget høsten 2022.

Etter faglig godkjenning av Miljødirektoratet ble verneplanforslaget sendt på offentlig høring våren 2023. I forbindelse med høringen av verneforslaget ble det holdt åpne folkemøter på henholdsvis Andenes, Harstad, Kaldfarnes og Rødsand. Det kom totalt 33 innspill til planen. Basert på disse er det gjort flere endringer i foreslått verneforskrift og vernekart.

Innspill vi har fått har medført at vi foreslår innstramminger i verneforskriften. Innspillene fra Forsvarsbygg og Havforskningsinstituttet synliggjorde for oss at all bruk av eksplosiver, også i vannoverflaten, vil innebære risiko for skade på naturmangfoldet på sjøbunnen ved sprenging av disse. Statsforvalteren gjennomførte på bakgrunn av dette vinteren 2024 en begrenset høring for å stramme inn verneforskriften i forhold til detoneringer. Vi fikk inn fem innspill og det ble gjort noen endringer i verneforskriften i etterkant av dette.

Tilrådningsen er i forkant av oversendelsen våren 2024 gjennomgått med Arbeidsutvalget. Det ble gitt noen mindre merknader under møtet, men ingen medførte større endringer i verneplanforslaget.

4 Viktige endringer etter høring

4.1 Avgrensninger

Statsforvalteren tilrår grensealternativ B i høringsdokumentet med følgende justeringer:

- Indre Selfjorden tas med i verneforslaget.
- Justering av vernegrensen ved Bleik havn.
- Justering av vernegrensen ved Andenes havn.
- Justering av vernegrensen ved Kvalnes industripark.
- Justering av vernegrensen ved Breivik industripark.

Bakgrunnen for justeringene i vernekartet er beskrevet i merknadsbehandlingen (kap. 6).

4.2 Verneforskriften

I høringsrunden fikk vi innspill som gjør at vi tilrår følgende endringer i forslag til verneforskrift:

§ 1 (formål) – Vi har endret referanseområde for regional vannkvalitet i kyststrømmen.

§ 2 (geografisk avgrensning) – Vi har justert arealet for verneforslaget.

§ 3 (vernebestemmelser) – bokstav c – Vi har utvidet forbudet fra å gjelde bare undervannssprenging til å gjelde sprenging generelt.

§ 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene):

bokstav a –	Vi har lagt til en bisetning om at eksisterende bruk av skyte- og øvingsfelt er tillatt.
bokstav b	Vi har tatt vekk unntaket for detoneringer over og i overflaten utenfor skyte- og øvingsfelt.
bokstav c	Vi har langt til et unntak for Forsvarets bruk av små detonasjoner i forbindelse med undervannskommunikasjon.
bokstav d	Vi har tatt vekk unntaket for detoneringer i vannoverflaten i sone A, B, C og D.
bokstav f	Videre åpnes det opp for sprenging av blindgjengere uten søknad, men at forvaltningsmyndigheten må varsles i forkant. Unntaket gjelder ikke sone A, B, C og D.
bokstav g -	Vi har tatt bort Børvågen.
bokstav k -	Vi endret til «låsetting».

- bokstav o - Vi har gitt unntak for nye utslipp av sanitært avløpsvann mindre enn 50 pe.
- bokstav p - Vi har tatt ut unntaket for drift og vedlikehold av eksisterende akvakulturanlegg. Vi har i tillegg fjernet punkt om akvakultursoner.
- bokstav q - Vi har lagt til setning om at forvaltningsmyndighet må varsles i forkant.

§ 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser):

- bokstav b - Vi åpner for at det kan søkes om tillatelse til skyting med ammunisjon med sprenglegemer utenfor skyte- og øvingsfelt.
- Vi har fjernet mulighet for å søke om utslipp av lusemidler
- bokstav d - Vi har lagt til punkt om at det kan søkes om levendelagring av fisk inntil 12 uker.
- bokstav e - Vi har lagt til punkt om at det kan søkes om etablering av utslipp av sanitært avløpsvann større enn 50 pe.
- bokstav i - Vi har lagt til punkt om at det kan søkes om dumping av mudremasser fra småbåthavnene på Skarstein og Fiskenes.
- Vi har fjernet muligheten for søke om sprenging av blindgjengere.

§ 9 (forvaltningsmyndighet) - Vi har lagt til setning om at samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

Bakgrunnen for endringene i verneforskriften er beskrevet i merknadsbehandlingen (kap. 6).

5 Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Verneområdet strekker seg over to fylker og tre kommuner. Statsforvalteren vurderer at det kan gjøre det mer utfordrende å få til en helhetlig forvaltning av sjøområdene. Vi vurderer at den beste forvaltningsordningen vil være lignende ordning som praktiseres i norske nasjonalparker, med et interkommunalt verneområdestyre og egen forvalter.

Statsforvalteren har god erfaring med denne forvaltningsformen og er åpen for at en lignende ordning også kan fungere for store marine verneområder. Statsforvalteren vurderer at det vil være et stort behov for å utvikle kunnskapsgrunnlaget, informere om verneverdiene, samt bidra til samarbeid og dialog med brukerne i Andfjorden. Det bør også være aktuelt å vurdere om et slikt forvaltningsstyre kan ta forvaltningsansvaret for naturreservatene og landskapsvernområdene som finnes innenfor det marine verneområdet.

Det er kommet innspill fra Sametinget om at det er viktig at samiske interesser ivaretas i den forvaltningsordningen som velges. Det vil kunne gjøres på en god måte i et verneområdestyre.

Forvaltningsplan for området bør ferdigstilles snarest mulig etter vernevedtak. En forvaltningsplan utarbeides av den som blir forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Statens naturoppsyn (SNO) vil ha det overordnede ansvaret for oppsynet i området.

Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, forutsettes dekket av bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kapittel 1420 post 33. Utarbeiding av forvaltningsplaner, etablering av oppsyn og skjøtsel vil dekkes innenfor aktuelle budsjettposter og eksisterende budsjetttrammer.

6 Merknader til verneforslaget med Statsforvalterens kommentarer

6.1 Liste over uttalelser

Følgende ga innspill til høringa: Andfjord Salmon AS, Andøy kommune, Diana Pettersen, Fiskebåt, Fiskeridirektoratet, Flakstadvåg Laks AS, Forum for natur og friluftsliv Troms, Folkeaksjonen Leve Havet, Forsvarsbygg, Harstad kommune, Havforskningsinstituttet, Kystverket, Nord Fiskarlag, Nordland fylkeskommune, Nord Universitet v/ Prof. Mark Costello, Nordanett, Norges vassdrags- og energidirektorat, Oljedirektoratet, Olje- og Energidepartementet, Pelagisk forening, Ragnar Åshagen, Sametinget, Senja kommune, Senja MGD, Sjømat Norge, Sjømatbedriftene, Sjømatklyngen Senja, Sissel Berge, Troms og Finnmark fylkeskommune, Universitetsmuseet UiT Norges arktiske universitet, Whale2Sea, WWF Verdens naturfond og Ånderdalen nasjonalparkstyre.

I slutfasen ble det gjennomført en begrenset høring innenfor forsvarstema. Følgende ga innspill til denne: Andøya Space Defence AS, Fiskebåt, Forum for natur og friluftsliv Troms, Forsvarsbygg og Nord Fiskarlag.

6.2 Holdninger til verneplanen

Andfjorden Salmon AS, Andøy kommune, FNF Tromsø, Folkeaksjonen Leve Havet, Harstad kommune, Havforskningsinstituttet, Nord Fiskarlag, Nordland fylkeskommune, Sjømat Norge, Sjømatbedriftene, Sjømatklyngen Senja, Troms og Finnmark fylkeskommune, Whale2Sea og WWF Verdens naturfond uttaler at de er positive til etablering av Andfjorden marine verneområde.

Troms og Finnmark fylkeskommune mener vern av Andfjorden vil være et viktig bidrag for å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg norsk natur for kommende generasjoner. Nordland fylkeskommune, WWF Verdens naturfond, og Folkeaksjonen Leve havet viser til Norges forpliktelser gjennom naturavtalen til vern av minst 30% av havområdene innen 2030, og vern av Andfjorden også vil være et viktig bidrag i arbeidet med å nå dette målet.

Folkeaksjonen Leve Havet mener at det må være et strategisk mål at Andfjorden marine verneområde kan bli et kjerneområde i et mye bredere nettverk av verne- og bærekraftige brukssoner rundt hele LoVeSe

Whale2Sea anser etablering av det foreslåtte verneområdet som svært positivt av flere grunner, spesielt ettersom det bidrar til ivaretagelse av gode gyte-, oppvekst- og beiteområder for flere fiskearter (og dermed gir gode beiteforhold for hval) samt hindrer aktiviteter som innebærer etablering av anlegg, forurensing, og andre fysiske inngrep. I tillegg anser Whale2Sea etablering av et slikt verneområde som svært positivt i forbindelse med turisme ettersom den gir «økt status» til havområdet samt bidrar til en ny dimensjon knyttet til kunnskapsformidling. Whale2Sea ønsker med innspillet å fremheve området viktighet for flere hvalarter i tillegg til at det planlagte marine verneområdet er den eneste plassen i Norge der man kan drive med helårlig hvalturisme og hvalforskning.

Nord Fiskarlag skriver at det er helt avgjørende at vi klarer å ivareta havet, kysten og bestandene på best mulig måte over tid. Etter Fiskarlagets oppfatning må marint vern derfor også ha som mål å verne om fiskernes ressursgrunnlag.

Havforskningsinstituttet mener at forslaget til opprettelsen av et såpass stort verneområde som vist og omtalt i høringsforslaget er udelt positivt både på kort sikt og for kunnskapsinnhenting og bedre forvaltning på lengre sikt. Det er viktig at man får god lokal forståelse for vernet (styrket legitimitet), og at man justerer innholdet i vernet etter hvert som man får mer kunnskap om hvordan vernet virker. Blant annet gjennom en regelmessig oppfølging av Fiskeridirektoratets Andfjord-prosjekt om bærekraftig høsting av kystnære bestander. Havforskningsinstituttet viser til at forskningen sier at vern er et nyttig verktøy i en overgang fra tradisjonell en-bestandsforvaltning til en økosystembasert forvaltning, men legger til at dersom fiskeri ikke reguleres av vernet er det lite som tyder på at man kan forvente positive/ønskede effekter av vernet på arter og bestander. Havforskningsinstituttet skriver videre at et svakt vern har også den utfordringen at mangelfull måloppnåelse skaper svak legitimitet og forståelse for vernet. Havforskningsinstituttet viser til hummerfredningsområdene, som har tydelige og godt dokumenterte effekter, har høy legitimitet.

Havforskningsinstituttet sier det er viktig å verne de rike skjellsandforekomstene, og den sårbare stortareskogen på vestsiden av Andøya, samt gyteområder for både rognkjeks, rødspette og torsk på østsiden av Andøya.

Fiskeridirektoratet er generelt opptatt av at det ikke innføres et mer omfattende og strengere vern enn nødvendig, og at det tillates bærekraftig bruk av både de levende marine ressursene og sjøarealene med metoder og i et omfang som ikke er til skade for verneformålet. Fiskeridirektoratet vurderer at høringsforslaget slik det foreligger nå oppnår dette når det gjelder de levende marine ressursene som utnyttes av fiskerinæringen, samt i fritids- og turistfiske.

Sjømatklyngen Senja, Sjømatbedriftene og Sjømat Norge er opptatt av at etablering av det marine verneområdet ikke får konsekvenser for lokalt næringsliv. Sjømatklyngen Senja uttrykker bekymring for at verneforslaget ikke tar inn over seg i tilstrekkelig grad at sjøområdet også er av stor viktighet for verdiskapning og arbeidsplasser som igjen er viktig for å opprettholde bosetningen i området. Sjømatklyngen Senja skriver at bedriftene trenger forutsigbarhet og rammevilkår som gjør at de er konkurransedyktige inn i framtiden. Sjømatklyngen Senja er bekymret for at man nå setter av et område som er av et unaturlig stort omfang, uten å følge det opp tilstrekkelig. Da får området liten eller ingen nytteverdi for storsamfunnet.

Senja kommune og Sjømat Norge ber om at verneområdets størrelse og utstrekning vurderes begrenset, slik at framtidige muligheter for næringsutvikling hensyntas, og ikke underlegges begrensninger som ikke samsvarer med lokale interesser og bruk.

Flakstadvåg Laks AS skriver at Andfjorden er et naturlig område for videreutvikling av havbruket. Bedriften mener at slik forslaget til verneforskrift er utformet vil det utelukke konkurransedyktig akvakulturvirksomhet i det foreslåtte verneområdet. I et slikt

perspektiv støtter Flakstadvåg Laks AS forslag om kun å frede de viktigste verneverdiene med et tilpasset areal.

6.3 Verneplanprosessen

Nord Fiskarlag skriver at de er fornøyde med hvordan prosessen har vært lagt opp, både med tanke på grad av medvirkning, men også hvordan merknader har blitt fulgt opp.

Professor Mark John Costello ved Nord Universitet foreslår en alternativ verneplanprosess for å gjøre Andfjorden til et «fullt beskyttet» marint verneområde i henhold til FNs definisjon av marine beskyttede områder. Dette vil hjelpe Norge å være i stand til å nå målsetningen til Konvensjonen om biologisk mangfold om 30% vern av havet, hvorav 10% er fullt beskyttede områder. For å oppnå full beskyttelse må man gå bort fra praksisen med å automatisk tillate igangværende virksomhet i verneområdet uten at det på forhånd gjøres en miljøvurdering. Eksisterende virksomhet som lakseoppdrett, kabler, marinaer, kloakk og annet avløpsvann, og bærekraftig fiskeri kan videreføres med forbehold i definerte delområder. Nye aktiviteter som f.eks. vindparker og lignende, kan tillates innenfor definerte delområder underlagt forhåndsvurdering av miljøkonsekvenser. Disse tillatte aktivitetene rapporter så årlig om deres praksis, utslipp osv. Aktiviteter som kanskje ikke har rapportert tidligere vil nå rapportere, og man får mer kontroll med aktiviteten som foregår i området. Videre behøver det marine verneområder ikke være permanente, selv om de må være langsiktige. Hvis man etter noen tiår ser at andre områder er bedre egnet for vern kan man endre på hvor det marine verneområdet bør være.

Statsforvalterens kommentar: Det er ikke aktuelt å endre verneplanprosessen for Andfjorden nå i sluttfasen, men innspillet fra Professor Costello er interessant og kan ha relevans for framtidige verneplanprosesser. Vi spiller det derfor videre til Miljødirektoratet og Klima og miljødepartementet. I henhold til vårt oppdragsbrev fra Miljødirektoratet, datert 20.04.2017, er verneplanprosessen for Andfjorden utført etter rundskriv T-2/15: Saksbehandlingsregler etter naturmangfoldloven (§§ 41-43). I tillegg har vi fulgt føringer gitt i naturmangfoldloven §39, Rådgivende utvalg for marin verneplan sin tilrådnings (2004) og en rekke stortingsmeldinger som omtaler marint vern.

6.4 Navnsetting

Statsforvalterens kommentar: Vi tilrår navnet Andfjorden marine verneområde, med det sidestilte samiske navnet Ánddaviérdasa mearrasuodjalanguovlu. Det er ikke kommet innspill på andre navneforslag.

6.5 Formålet med vernet

Sjømat Norge mener at verneformålet og verneverdiene i Andfjorden er uklart.

Statsforvalterens kommentar: Kort sagt kan en si at formålet med Andfjorden marine verneområde er å ta vare på sjøbunnen og alt biologisk mangfold som lever på og i den.

Rådgivende utvalg har gitt føringer om at et marint vern i Andfjorden skal være et transekt som strekker seg fra de grunne områdene og ut mot de store dype utenfor Andøya. Området omfatter derfor mange forskjellige arter, naturtyper og landskapsformer, alt fra det som er typisk for denne delen av kysten til det som er mer sjeldent. Verneverdien er selve sjøbunnen og alt biologisk mangfold som lever på og i den.

6.6 Geografisk avgrensning

Alternativ A (verneforslag som omfatter hele utredningsområdet)

Havforskningsinstituttet, FNF Troms, Folkeaksjonen Leve Havet, Ånderdalen nasjonalparkstyre, WWF Verdens naturfond, Whale2Sea, samt Hilde Lisbeth Strand og Kent-Are Olsen anbefaler vernealternativ A da dette sikrer at verneområdet blir et tydelig transekt kyst-hav.

Havforskningsinstituttet sier dette er viktig å inkludere ytre og indre Selfjord for å få med en åpen fjord og en terskelfjord i verneområdet. Havforskningsinstituttet mener at nåværende akvakulturanlegg bør utnyttes til å utvikle en driftsform/driftsformer som er forenlig med marint vern.

WWF verdens naturfond mener Selfjorden og områdene utenfor Sifjorden må være en del av verneområdet. Selfjorden er et av seks hovedelementer i det marine vernet som "*Rådgivende utvalg for marin verneplan*" foreslo i 2004. Et vern av Selfjorden er også viktig for å oppfylle forpliktelsene i Naturavtalen om å henge godt sammen og beskyttes mot skadelig påvirkning fra menneskelig aktivitet som forurensning. Næringsvirksomheten tilpasses naturverdiene og ikke omvendt. Selv om disse områdene er preget av menneskelig aktivitet er det avgjørende at fremtidig aktivitet - både eksisterende og potensiell ny aktivitet - i disse områdene vurderes i henhold til verneformålet, og det bør vurderes restaureringstiltak for å øke naturverdien i områdene.

FNF Troms mener alternativ A er det beste vernealternativet fordi dette gir mer vern, og viser til forpliktelsene som Norge har gjennom naturavtalen (2022) som innebærer et behov for fortgang i arbeidet med marint vern. Per i dag har Norge vernet kun 3,1 % av sjøarealet.

FNF Troms, WWF verdens naturfond, Hilde Lisbeth Strand og Kent-Are Olsen mener at Indre Selfjorden er en naturlig del av transektet fra fjord til hav. Det vises til at dette vil binde det marine verneområdet sammen med Ånderdalen nasjonalpark.

Ånderdalen nasjonalparkstyre ser på Alternativ A som det foretrukne alternativet og ser det som viktig at transektet får med seg variasjonen fra de indre delene av Selfjorden til de dype havområdene på utsiden av Andøya. Nasjonalparkstyret ser samtidig viktigheten av å ha en bærekraftig akvakulturvirksomhet i området, da det er viktig for den lokale verdiskapingen og for å opprettholde bosetting i området.

Ånderdalen nasjonalparkstyre sier videre at dersom man i prosessen velger å gå for Alternativ B bør Statsforvalteren se på muligheten å gjøre om verneforslaget slik at det er kun den ytre delen av Selfjorden som tas ut og at den Indre delen blir med i det marine vernet, som et viktig referanseområde. Et annet alternativ er at man ser på mulighetene å innlemme Indre Selfjorden som en del av Ånderdalen nasjonalpark, tilsvarende verneforslaget i forbindelse med verneplan for kystregionen i Troms fra 2004. Da vil man kunne få opprettholde målet med å få et størst mulig representativt havområde som et referanseområde.

Alternativ B (verneforslag der Selfjorden og ytre del av Sifjorden er tatt ut)

Senja kommune, Troms og Finnmark fylkeskommune, Flakstadvåg Laks AS, Sjømatklyngen Senja, Sjømat Norge og Fiskeridirektoratet mener vernealternativ B er bedre enn vernealternativ A.

Senja kommune ønsker å styre utviklingen i Selfjorden for fremtidig næringsutvikling gjennom egen kommuneplanlegging. Utredningene viser at Selfjorden ikke har de samme naturverdiene som man finner ute i Andfjorden. Senja kommune mener derfor det vil være rett å vektlegge den samfunnsmessige verdien i dette området sterkest, og ikke ta med Selfjorden i det fremtidige vernet.

Troms og Finnmark fylkeskommune mener at alternativ B er det beste kompromisset mellom verneinteresser og de samfunnsinteresser som fylkeskommunen representerer. Å ta Selfjorden ut av verneområdet, slik det foreslås i alternativ B, vil gi en relativt liten negativ konsekvens for verneformålet og samtidig gi en mye mindre negativ konsekvens for bosetting og virksomhet på denne delen av Senja enn alternativ A. Alternativ B vil ivareta begge samfunnshensyn på en tilfredsstillende måte. Fylkeskommunen trekker frem at Andfjorden er et svært viktig område for tradisjonell fiskeriaktivitet og fiskeoppdrett. Fylkeskommunen legger derfor til grunn for sin tilslutning til alternativ B at både nåværende og framtidig sjøbasert næringsvirksomhet i Andfjorden, i det alt vesentlige kan foregå uten hindring av de vernetiltak som ligger i alternativ B.

Flakstadvåg Laks AS og Sjømat Norge mener at det å ta ut Selfjorden fra vernet er en forutsetning for at bedriften og samfunnet på Senja og i Troms, der selskapets aktivitet er en hjørnestein, gis mulighet til å drive og videreføre en konkurransedyktig virksomhet framover.

Sjømatklyngen Senja mener vernealternativ B best ivaretar de samfunnsøkonomiske og næringsmessige interessene i området, men at verneplanområdet bør avgrenses ytterligere av hensyn til fremtidig næringsutvikling.

Fiskeridirektoratet mener at fordelene med å inkludere Selfjorden i verneområdet, ikke oppveier ulempene, og mener derfor at Selfjorden bør tas ut av verneplanen.

Fiskeridirektoratet viser til at det ikke er funnet sårbare verneverdier i Selfjorden.

Fiskeridirektoratet trekker videre fram at Selfjorden er et viktig område for akvakulturnæringen, hvor det har vært drevet med akvakultur siden 1970-tallet.

Fiskeridirektoratet konstaterer at å inkludere Selfjorden i et marint vern vil legge begrensninger på utviklingen av akvakulturnæringen i fjorden. Selv små endringer, også endringer som gjøres for å bedre miljøbetingelsene og redusere påvirkningene fra aktiviteten, vil kunne bli vanskelig og mer tidkrevende å gjennomføre. Fiskeridirektoratet poengterer at fordelene med å utelate Selfjorden er at det vil bidra til å holde verneområdet uten større grad av ytre påvirkning, da akvakulturvirksomheten ikke vil foregå inne i det vernede området. Strømmodelleringer viser at utslipp fra akvakulturvirksomheten i Selfjorden vil følge havstrømmen langs land på Senja nord-østover og ikke påvirke det øvrige verneområdet

Statsforvalterens kommentar: Forskjellen mellom alternativ A og B innebærer i praksis om man grenser ut Selfjorden (og ytre del av Sifjorden) av hensyn til akvakulturnæringen eller ikke. I dag er det fire lokaliteter for lakseoppdrett lokalisert i Ytre Selfjorden.

Havforskningsinstituttet og WWF mener at nåværende akvakulturanlegg bør utnyttes til å utvikle driftsformer som er forenlig med marint vern. Flere har også tatt til orde for at det er viktig å få med Selfjorden for å få et sammenhengende transekt fra fjord til storhav i tråd med anbefalingene fra Rådgivende utvalg for marin verneplan (2004). I denne planen var det lagt opp til at et marint vern ville kunne la seg kombinere med eksisterende akvakulturvirksomhet.

Statsforvalteren ser at alternativ A vil gi større variasjon av naturtyper. Statsforvalteren er likevel av den oppfatning at det ikke er ideelt med akvakultur med store utslipp i et marint verneområde. Kunnskapsgrunnlaget om hvordan merdbasert akvakulturnæring påvirker marint miljø har utviklet seg mye de siste 20 årene. Utslippene fra akvakulturvirksomhet er økt betydelig og en har samtidig blitt mer oppmerksom på at flere marine naturtyper er svært følsomme for disse utslippene. Lokalitetene i ytre Selfjorden har meget god til god tilstand i henhold til kartlegginger gjort i tråd med metodikk gitt i NS9410 (2016): «Miljøovervåking av bunnpåvirkning fra marine akvakulturanlegg». Statsforvalteren vurderer at det likevel ikke er til å unngå at denne delen av fjordsystemet, spesielt de dypeste områdene med begrenset vannutskifting, påvirkes av at det har vært drevet akvakultur i fjordområdet i flere tiår. Vi kjenner heller ikke til at det er gjort registreringer av viktig naturmangfold i de ytre delene av Selfjorden.

Målsetningen om å holde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning taler for at denne delen av Selfjorden ikke bør inkluderes i verneplanen. Siden anleggene ligger relativt nært hverandre i en avgrenset del av det foreslåtte verneområdet er det mulig å grense ut anleggene uten at man får en vesentlig reduksjon av vernet areal og variasjon av naturtyper. Flakstadvåg Laks AS og Senja kommunes innspill tillegges også vekt når vi har kommet fram til at vi vil tilrå at ytre deler av Selfjorden tas ut av verneplanen.

Statsforvalteren vil imidlertid tilrå at indre Selfjorden inngår i det marine verneområdet selv om fjorden ikke vil henge sammen med resterende deler av verneområdet. Indre Selfjorden er en markant terskelfjord som har en begrenset vannutskifting og som er adskilt fra Ytre Selfjorden med en terskel på 19 meter. Dypeste dyp på fjorden innenfor er på 97 meter. Indre Selfjord fremstår som en beskyttet fjord uten større grad av ytre påvirkning. Slike fjorder er det få av langs norskekysten, og det vil derfor være av stor verdi å inkludere dette i det marine verneområdet.

Andre alternativer

Andøy kommune mener verneplanens avgrensning ikke har tatt opp i seg gjeldende arealbruk i kommuneplanen og da særlig eksisterende småbåthavner, fiskerihavner og kaianlegg på Fiskenes, Skarstein, Breivikøyra, Torvindustrien, Kvalnesberget, Bleik hamn og kaianlegget på Stave. Andøy kommune ber om at videre avgrensninga revideres i samarbeid med kommunen.

Nordland fylkeskommune ber om at eksisterende bruk av arealer legges til grunn for verneplanforslaget og ber om at avgrensningen revideres i samarbeid med Andøy kommune.

Statsforvalterens kommentar: Vi har fulgt opp Andøy kommune og Nordland fylkeskommunes henstilling om dialog gjennom eget møte med representanter fra kommunen den 31.1.2024. Vi har etter innspill justert vernegrensen ved havnene på Andenes og Bleik i henhold til gjeldene planer etter plan- og bygningsloven. Kaien på Stave ligger så grunt at den ikke berøres av vernet. Fiskerihavnene i

Breivik og Kvalnesberget, samt kaianlegget til Torvindustrien er ivaretatt i forbindelse med utgrensingen rundt Breivik og Kvalnes industrikaier

Kommunen har spilt inn at de synes utgrensingen rundt fiskerihavnene på Fiskenes og Skarstein kan være for snau hvis det oppstår behov for mudring av innseilingene og dumping av mudremasser. Mudring og dumping er imidlertid tiltak som må gjennom en søknadsbehandling etter forurensningsforskriften kapittel 22. Statsforvalteren vurderer at det ikke er hensiktsmessig å avklare detaljer om f.eks dumpsted i verneplanen, men at dette løses bedre gjennom en egen søknadsbehandling etter verneforskriften. Vi åpner derfor for at disse fiskerihavnene på Fiskenes og Skarstein kan søke om tillatelse til dumping i verneområdet dersom det oppstår behov.

Andøy kommune mener at det ikke er samsvar mellom verneplanavgrensningen og reguleringsplanene til Andfjord Salmon sine industriparkeer på henholdsvis Kvalnes, Breivik og Fiskenes.

Fiskeridirektoratet ber Statsforvalteren å vurdere om utslippsområdene til lokalitetene Kvalnes, Breivik og Fiskenes bør grenses ut evt. at de får fleksible akvakultursoner for fysiske driftsendringer i et avgrenset område.

Andfjord Salmon AS mener at gjennomført kartlegginger og spredningsmodelleringer viser at utslipp fra lokalitetene Fiskenes, Breivik og Kvalnes ikke påvirker sårbare naturverdier i Andfjorden. Andfjord Salmon AS mener at vernegrensen bør justeres på østsiden av Andøya for å skape forutsigbarhet for disse lokalitetene. Andfjord Salmon AS mener at samfunnsinteressene på Andøya må veies opp mot naturverdiene på østsiden av Andøya, på lik linje med Selfjorden som vurderes tatt ut av verneplanen. Sjømatbedriftene og Sjømat Norge støtter dette forslaget.

Ragnar Åshagen foreslår å legge vernegrensen 500 meter fra land.

Nordland fylkeskommune mener at eksisterende næringsaktivitet generelt og spesielt eksisterende og planlagt akvakulturvirksomhet i form av matfiskanlegg på land på Andøyas østside, må sikres utvikling gjennom å trekke vernegrensen en nautisk mil ut fra land på hele strekningen på Andøyas østside fra vernegrensen i sør til Bleiksstranda i nord-vest. Nordland fylkeskommune viser til at dette vil sikre økt forutsigbarhet for både eksisterende næringsaktivitet og matfiskanleggene i den videre planleggings-, utbyggings- og driftsfasen, samtidig som verneformålet blir ivaretatt.

Statsforvalterens kommentar: Når staten utreder vern søkes det å ivareta igangværende bruk i verneplanen. Igangværende bruk er definert i kommentarutgaven til naturmangfoldloven (Lorange Backer, I.) som den faktiske bruk når verneforskriften trer i kraft, i motsetning til bruk som har opphørt eller ikke kommet i gang. Virksomhet som krever offentlig tillatelse, gjelder hvis endelig tillatelse var gitt før det ble kunngjort oppstart av verneplanarbeidet, jf. naturmangfoldloven § 50. I lys av dette har Statsforvalteren et ansvar for å sikre at Andfjord Salmon AS sin landbaserte akvakulturvirksomhet på Kvalnes kan drives i henhold til reguleringsplan vedtatt 18.6.2018 og akvakulturtillatelse til 10 000 tonn biomasse datert 25.10.2018. Statsforvalteren tilrår å legge grensen rundt akvakulturvirksomheten på Kvalnes slik at avløpsledningen og det mest belastede området utenfor denne kommer på utsiden av verneområdet. Et slikt grep vil sikre bedre forutsigbarhet for akvakulturvirksomheten, samtidig som vi oppnår å få et verneområde uten større grad av ytre påvirkninger. Grunnen til at vi ikke ønsker å trekke grensene så langt ut at hele influensområdet til akvakulturvirksomheten kommer på utsiden, slik det er kommet flere innspill om, er at det finnes store naturverdier i de kystnære områdene langs hele Andøyas østside, heriblant store tareskogforekomster som vi ønsker å få med i vernet. De kystnære områdene er viktig for helheten til vernet.

For tiden pågår det en prosess om reguleringsendring av akvakulturvirksomheten på Kvalnes, blant annet for å tilrettelegge for økt kapasitet og forlengelse av avløpsledning til 70 meters dyp. Det foreligger innsigelser til reguleringsplanen. Vi vurderer at utfallet av innsigelsene avgjør hvor langt ut vernegrensen bør trekkes rundt anlegget. Dersom gjeldende reguleringsplan blir stående tilrår vi at vernegrensen legges på 50 meters dyp utenfor anlegget. Dersom ny reguleringsplan vedtas tilrår vi at vernegrensen flyttes til 100 meters dyp utenfor anlegget.

I løpet av verneplanprosessen har det blitt gjennomført høringer av reguleringsplaner i Breivik og Fiskenes for landbaserte akvakulturanlegg. Reguleringsplan for Breivik ble vedtatt 13.6.2022. Statsforvalteren hadde ikke innsigelse til planen, og har således akseptert at det etableres akvakultur på lokaliteten. For å sikre likebehandling med akvakulturlokaliteten Kvalnes tilrår Statsforvalteren at grensen også her legges rundt anlegget slik at avløpsledningen og det mest belastede området utenfor denne kommer på utsiden av verneområdet. I planbeskrivelsen er det beskrevet at avløpsledningen vil ligge på 15-25 meters dyp. Statsforvalteren tilrår derfor at vernegrensen her legges på 50 meters dyp. Reguleringsplanen for Fiskenes er fortsatt uavklart på grunn av omfattende innsigelser fra andre sektormyndigheter, deriblant Luftforsvaret og Luftfartstilsynet.

Miljødirektoratet eller Klima- og miljødepartementet må håndtere grensegangen rundt akvakulturlokalitetene på Kvalnes og Fiskenes dersom eventuelle reguleringsplaner vedtas før endelig vedtak om vern.

Statsforvalterens tilrådning om å grense ut eksisterende akvakulturvirksomheten på Kvalnes og planlagt akvakulturvirksomhet i Breivik innebærer at anleggene ikke er avhengig av dispensasjoner fra verneforskriften ved nye tillatelser eller utvidelser av eksisterende tillatelser. Det gjør at hensynet til verneformålet må ivaretas av sektorlovverk og kommunens planlegging etter plan- og bygningsloven, jf. naturmangfoldloven § 49, som sier at hensynet til verneverdiene skal tillegges vekt ved avgjørelse av og om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår.

Folkeaksjonen Leve Havet viser til at høringsforslaget forslår at vernegrensen skal følge eiendomsgrensen, og spiller inn at man bør undersøke om det finnes private grunneiere som ønsker å bidra med sin eiendom til verneområdet.

Statsforvalterens kommentar:

Rådgivende utvalg legger i sin tilrådning opp til at Andfjorden skal vernes som et transekt fra kyst til storhav. Statsforvalteren vurderer at det i denne sammenheng er viktig å inkludere de kystnære områdene for å få med et representativt utvalg av naturtyper. Samtidig mener rådgivende utvalg at det ikke er avgjørende å ha med tidevannssonen. Dersom tidevannssonen skulle vært inkludert, ville det vært nødvendig å involvere alle grunneierne, noe som ville utløst et omfattende arbeid når området er så stort som det er.

Sissel Berge viser til at Statsforvalteren har foreslått to alternative vernegrenseforslag utenfor Fiskenes på Andøya; ett avgrenset område dersom Fiskenes blir vedtatt regulert til akvakultur av kommunestyre innen vedtaket av verneplanen, og ett forslag at Fiskenes er med i vernet dersom området ikke bli vedtatt regulert til akvakultur. Dette siden Andfjord Salmon ønsker å bygge et landbasert oppdrettsanlegg og slakteri på stedet. I planprosessen for reguleringsplanen har det kommet inn innsigelser fra Luftfartstilsynet, Avinor, Andøya Space og Luftforsvaret. Berge mener ut fra dette at det er helt urealistisk at Fiskenes blir regulert til akvakultur, og at Fiskenes derfor bør foreslås vernet allerede nå.

Sissel Berge skriver at om kommunestyret mot formodning skulle godkjenne at Fiskenes blir regulert før verneplanen er vedtatt, kan det ikke tas til følge og undras vernet så lenge det er et vedtak med flere tunge innsigelser. Berge mener det må komme klart fram i forslaget til verneplan at et slikt reguleringsvedtak må være gyldig før Fiskenes blir grenset ut av vernet.

Statsforvalterens kommentar: Vi grenser ikke ut Fiskenes. Miljødirektoratet eller Klima- og miljødepartementet må håndtere Fiskenes dersom en eventuell reguleringsplan vedtas før endelig vedtak om vern.

Sjømat Norge ber om at vernegrensen også justeres ved Steinavær, helt sør i området, fordi Astafjord Ocean Salmon har søkt om utviklingstillatelse til sitt Øymerd-prosjekt her. Prosjektet er viktig for å teste ut fremtidens driftsteknologier, som er en del av utviklingen mot en enda mer bærekraftig havbruksnæring.

Statsforvalterens kommentar: Vi mener dette er i strid med verneforslaget, og viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets avgjørelse av 22.01.2021 i innsigelsessak vedrørende kystsoneplan for Harstad kommune, der flerbruksområde med akvakultur i sjø ved Steinavær ikke ble godkjent.

6.7 Vern av overflate, vannsøyle og sjøbunnen

Folkeaksjonen Leve Havet mener vernet ikke bare må omfatte havbunnen, men også hele vannsøyle.

Sjømat Norge viser til at høringen ikke beskriver at akvakultur kommer i direkte konflikt med opprinnelig verneformål (bunnfauna/flora og vannsøyle), men at det i forslaget til verneforskrift er tatt inn vern av vannoverflate. Sjømat Norge mener dette kan medføre begrensninger og restriksjoner for installasjoner for akvakulturvirksomhet, da deler av installasjoner er synlige på overflaten. Sjømat Norge mener dette med stor sannsynlighet vil medføre at akvakulturvirksomhet i større grad kan vurderes som en påvirkning av verneformålet, og ber derfor at vern av vannoverflate tas ut, da dette vil medføre et langt høyere restriksjonsnivå for akvakultur enn opprinnelig.

Statsforvalterens kommentar: Den geografiske avgrensningen av marine verneområder omfatter alltid sjøbunn, vannsøyle og vannoverflate. Vernebestemmelsene gjelder for hele verneområdets romlige avgrensning. Verneformålet til marine verneområder er enten knyttet til sjøbunn, sjøbunn og vannsøyle eller sjøbunn, vannsøyle og vannoverflate, ut ifra hva man ønsker å oppnå med vernet. Vi foreslår at verneformålet i Andfjorden marine verneområde bare blir knyttet til sjøbunnen, med unntak for området som skal fungere som referanseområde for regional vannkvalitet i kyststrømmen, der verneformålet også er knyttet til vannsøyle. Til dette vil vi tilrå de to områdene merket som sone D i vernekart. Vi har redegjort for dette i kapittel om Forskning og overvåkning. Det har ikke vært noe forslag om at verneformålet også skal inkludere vannoverflaten.

6.8 Vernebestemmelsene

Folkeaksjonen Leve Havet mener aktiviteter som allerede er etablert i området må få fortsette, men aktiviteter som i ettertid viser seg å ha negative effekter på verneområdet eller på bærekraftige aktiviteter innenfor verneområdet eller tilgrensende områder, må kunne kreves stanset.

Statsforvalterens kommentar: Dersom tillatt aktivitet i etterkant av vernet viser seg å ha negative effekter på verneområdet kan denne forbyes ved forskriftsendring, men terskelen for dette er høy fordi

dette innebærer ny høring og nytt vedtak i Stortinget. Dersom aktiviteter som krever tillatelse etter annen lov i ettertid viser seg å ha negative effekter på verneverdier, så kan tillatelsen bli trukket eller innskrenket av sektormyndigheten som har gitt tillatelsen. Dette fordi sektormyndighetene ifølge naturmangfoldloven § 49 også har et selvstendig ansvar for å ivareta verneverdiene i verneområder i sine tillatelser og ved fastsetting av vilkår.

Folkeaksjonen Leve Havet mener at det må være forbud mot leting eller utvinning av olje, gass og andre mineralressurser, forbud mot bruk av området som dumpeplass for gruvedrift og annet avfall, forbud mot etablering av vindturbiner og forbud mot andre fysiske eller kjemiske inngrep. Folkeaksjonen Leve Havet og Nord Fiskarlag mener det bør være strenge restriksjoner på bruk av sonar. Nord Fiskarlag skriver at erfaring viser at slik «støy» kan ha stor skremmeeffekt på viktige bestander, og dermed også en betydelig negativ påvirkning på fiskeriene.

Statsforvalterens kommentar: Alt som listes opp omfattes av vernebestemmelsene og er forbudt, med unntak av sonar. Det er forsket mye på effekter av militære sonarer på marint liv. Disse sonarene påvirker ikke organismer på lavere trofisk nivå fordi de ikke har evne til å høre sonarpulsene. Så lenge formålet er knyttet til sjøbunnen og artene som lever på og i den (pigghuder, krepsdyr, koraller etc) er det ikke grunn til å regulere bruken av militær sonar.

Diana Pettersen mener vernet også bør gjelde miljøgifter som blir sluppet i fjorden via kloakk og avløp, og at det bør settes krav om et eller flere renseanlegg i Andøy kommune.

Statsforvalterens kommentar: Vi vurderer at det ikke er nødvendig å sette krav til rensing av kloakk ettersom dette skal ivaretas av forurensningsforskriften. Utslippene er slik vi ser det begrenset, og fjorden har stor kapasitet til å tåle utslippene.

6.9 Undersjøisk naturmangfold (inkl beskyttelsesområde)

FNF Troms mener naturverdiene i Indre Selfjorden er undervurdert. Terskelen til Indre Selfjorden er et høyproduktivt område som innbefatter en koloni med fiskemåke (rødlistet), en koloni med terner og en koloni med steinkobbe. I tillegg er det observert rødlistede arter som havert, gråmåke, teist og tjeld. Innenfor terskelen er et område med ruglbunn av ukjent utstrekning som er kjent for kystfiskerne på Rødsand. Naturtypen regnes som sårbar da regenerering tar lang tid om den utsettes for skade.

Statsforvalterens kommentar: Vi takker for ny kunnskap og tar det til etterretning.

Nord Fiskarlag skriver at de slutter seg til forslagene om restriksjoner på fiskeriene knyttet til beskyttelsesområdene. Nord Fiskarlag mener imidlertid at det ikke bare bør være restriksjoner mot detonering av sprenglegemer under vann i beskyttelsesområde sone A, men også strengere regulering av detonering av sprenglegemer over vann og i vannoverflaten.

Ånderdalen nasjonalparkstyret viser til at de som besøker nasjonalparken oppsøker villmarksopplevelser med storslått natur og stillhet. Med dette som bakgrunn ber nasjonalparkstyret om at Statsforvalteren vurdere strengere regulering av detonering av sprenglegemer over vann og i vannoverflaten i sone A.

Statsforvalterens kommentar: Vi er enig i at detonering i vannoverflaten ikke er forenelig med områdenes funksjon som beskyttelsesområde for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold, og vil derfor også tilrå et forbud mot dette i sone A. Vi har ikke hjemmel i naturmangfoldloven for å legge begrensninger på detonerings over vannoverflaten. Vi har redegjort for dette i kapitlet om Forsvaret, forsvarsindustri og romvirksomhet.

Folkeaksjonen Leve havet mener videre at det bør være et generelt forbud mot fising i beskyttelsesområdene.

Statsforvalterens kommentar: Nivået på restriksjoner i beskyttelsesområdene reflekterer kunnskapen vi har om sårbare naturverdier i områdene. Vi vurderer at det kun er nødvendig med restriksjoner på fiskeredskaper som fisker på og nært sjøbunnen. Beskyttelsesområdet for Steinaværrevet (sone B) og bambuskorallskogen (sone C) har vi fått kartlagt godt av Havforskningsinstituttet og vet innehar naturverdier som er sårbare for bunnfiskeredskaper. Derfor har vi her foreslått svært strenge restriksjoner på fiskeriene. I Steinaværrevet er det foreslått et totalforbud mot alle fiskeredskaper som fisker på og nært sjøbunnen og i bambuskorallskogen er det kun tillatt med fiske med snøre (juksa). I det store beskyttelsesområdet (sone A) vet vi at det er store naturverdier i form av skoger av hardbunnskoraller og svamp, men vi vurderer at kunnskapsgrunnlaget per dags dato ikke er detaljert nok til å foreslå strengere begrensninger på fiskeriene enn et forbud mot fiske med alle bunnredskaper som slepes under fisket. Med tiden vil man få ny og bedre kunnskap om viktige naturverdier i verneområdet. Disse vil bli behandlet i framtidige forvaltningsplaner og vurdert om det vil være nødvendig med ytterligere retningslinjer for fiskeriene.

6.10 Forskning og overvåkning (inkl. referanseområder)

Fiskebåt viser til de foreslåtte referanseområdene der en vil forby fiske med bunntrål og snurrevad. Fiskebåt skriver at de i brev av 27. mai 2019 har gitt innspill på aktuelle referanseområder, men at de foreslåtte referanseområdene ikke er i tråd med Fiskebåts forslag og at områdene til dels er betydelig større i utstrekning enn det som opprinnelig var foreslått.

Statsforvalterens kommentar: Utvelgelsen av referanseområdene for bunntrål, reke-trål og snurrevad er basert på en prosess med involvering fra Fiskeridirektoratets regionkontorer, Norges fiskarlag, Fiskebåt, Nordland fylkesfiskarlag, Nord Fiskarlag, Andøy fiskarlag, Havforskningsinstituttet og NGU. I denne prosessen er det blitt gjort flere endringer underveis. Alternativene som vi gikk videre med ble innarbeidet i forslag til utredningsprogram som ble sendt på offentlig høring høsten 2019. Fiskebåt skal ha hatt mulighet til å komme med innspill til de endrede alternativer til referanseområder i forkant av konsekvensutredningen.

Pelagisk forening skriver at de forutsetter at det faktisk gjennomføres forskning i de områdene som avsettes som referanseområder. Referanseområdene må bli forsket på slik at vi kan se virkningen av vernet.

Statsforvalterens kommentar: Referanseområdene er opprettet for at forskning og forvaltning skal kunne bruke områdene til å sammenlikne tilstand og utvikling med områder der det fiskes med bunntrål, reke-trål og snurrevad. Hvordan dette skal gjennomføres er ikke avklart.

Whale2Sea med samarbeidspartnere innom forskning er villige til å bidra med mer detaljert informasjon vedrørende spermhvalenes habitatbruk innom det planlagte verneområdet, hvis det er ønskelig. Whale2Sea avslutter med at når det gjelder eventuell fremtidig forskning i det planlagte marine verneområdet så er Whale2Sea med

samarbeidspartnere i forskningsmiljøene villige til å bidra til økt forståelse og vern av dette unike marine området.

Statsforvalterens kommentar: Vi takker for at dere ønsker å bidra med kunnskap og tar det til etterretning.

Nord Fiskarlag slutter seg til forslagene om restriksjoner på fiskeriene knyttet til referanseområdene. Nord Fiskarlag, Pelagisk forening og Fiskebåt er kritisk til at det i verneforslaget legges opp til at forsvaret fortsatt skal kunne skyte med skarpt i referanseområdene. Nord Fiskarlag og Pelagisk forening mener forsvarets skyte- og øvingsaktivitet påvirker livet i havet negativt, og at skyte- og øvingsaktivitet derfor bør begrenses i de foreslåtte referanseområdene for ikke å redusere verdien av disse i forskningssammenheng.

Fiskebåt mener skyte- og øvingsaktivitet bryter med hensikten med referanseområdene og viser til at det i utredningsområdet i realiteten kun er fiskeriene som foreslås begrenset, til tross for at forsvarets aktivitet også kan ha betydning for det marine økosystemet.

Fiskebåt skriver at de vil akseptere de foreslåtte referanseområdene under forutsetning av at forsvaret heller ikke skal kunne benytte områdene til skarpskyting. Fiskebåt forutsetter videre at referanseområdene følges opp med forskning og at områdene ikke stenges lenger enn nødvendig for å hente inn ønsket kunnskap.

Statsforvalterens kommentar: Vi vurderer at detoneringer i og under vannoverflaten ikke er forenelig med områdenes funksjon som referanseområder. Vi vil derfor tilrå et forbud mot dette i sonene merket med D i vernekartet. Vi har redegjort for dette i kapittel 6.15 om Forsvaret, forsvarsindustri og romvirksomhet.

Fiskeridirektoratet mener at etablering av referanseområder for vannkvalitet bør legges i områder med lav belastning og høy fortynningsgrad (jf. rådgivende utvalgs anbefaling) og at de velges ut fra de samme kriterier som benyttes i andre marine verneområder f.eks Loppa marine verneområde. Fiskeridirektoratet går derfor mot å etablere referanseområde for vannkvalitet i sone A og ber Statsforvalteren om å følge Rådgivende utvalg sine anbefalinger.

Statsforvalterens kommentar: Forslaget om sone A som referanseområde for regional vannkvalitet i kyststrømmen var basert på et forvaltningsråd vi fikk fra Havforskningsinstituttet. Havforskningsinstituttet mente at det var lite hensiktsmessig å drive med vannkvalitetsovervåking i de ytre områdene på grunn av lav belastning og stor fortynningsgrad. De mente det var mer interessant å drive med vannkvalitetsovervåking på en lokalitet som påvirkes av kjente belastninger, i dette tilfellet nedstrøms utslippene fra blant annet en stor satsning på landbasert akvakultur. Men som Fiskeridirektoratet påpeker i sitt innspill bør referanseområdene for regional vanntransport velges ut fra de samme kriteriene som benyttes i de andre marine verneområdene som skal fungere som referanseområder for langtidsovervåking av kyststrømmen. Vi tar derfor innspillet til følge og vil tilråde at både referanseområdet for bunntrål og referanseområdet for snurrevad, vist som sone D i vernekartet, får status som referanseområder for regional vannkvalitet i kyststrømmen. Vi har valgt å ta med begge områdene, fordi med referanseområdet for Snurrevad får vi med oss muligheten for å inkludere overvåking av dypvannet som presses opp Bleiksdjupet. I begge områdene vil verneformålet være knyttet til vannsøylen i tillegg til sjøbunnen.

6.11 Fiskeri og høsting etter havressursloven

Nord Fiskarlag oppsummerer at restriksjoner knyttet til fiskeri i hovedsak vil være i de foreslåtte beskyttelsesområdene og referanseområdene for fiske med henholdsvis snurrevad og bunntrål.

Fiskebåt og Pelagisk forening er kritisk til enhver begrensning i fiskeriaktivitet, da dette vil være svært uheldig for fiskeflåten og fiskeindustrien i området. Det vises til at det allerede er svært utfordrende å drive fiske i området på grunn av store sjøareal beslaglegges i kortere eller lengre perioder av rakettoppskytingen til Andøya Space og skyte- og øvingsaktiviteten til Forsvaret. Det nevnes også at det utredes havvind i utkanten av det foreslåtte verneområdet, som kan innebære ytterligere beslaglegging av viktige fiskefelt dersom disse realiseres. Pelagisk forening mener restriksjonene i det foreslåtte vernet også må ses i sammenheng med dette og at det nylig ble innført strenge begrensninger på fiskeriaktivitet knyttet til fartøystørrelse langs hele kysten av Nordland, Troms og Finnmark

Statsforvalterens kommentar: Vi har forståelse for at Fiskebåt og Pelagisk forening er kritiske til ytterligere begrensninger på fiskeriaktivitet. Det er i forbindelse med vernet kun foreslått restriksjoner på fiske i beskyttelsesområdene for sårbart og verdifullt naturmangfold inne i Andfjorden og i referanseområdene for henholdsvis snurrevad og bunntrål ute på sokkelen. Størsteparten av beskyttelsesområdene ligger på en undervanns åsrygg med mye hardbunn, som er lite egnet for verken bunntrål- eller snurrevadfiske. Referanseområdene er forsøkt plassert der de er til minst mulig hinder for fiskeriene. Referanseområdene er plukket ut etter en lang prosess der Fiskeridirektoratet har medvirket med sporingsdata, NGU med kunnskap om bunnforhold og Fiskarlaget med kunnskap om fisket. Referanseområdet for snurrevad ligger på kanten av Bleiksdjupet, i et område der det fiskes intensivt med garn og line, noe som gjør at det i liten grad kan brukes til snurrevad. Referanseområdet for bunntrål ligger på et sted der det kan fiskes med bunntrål, men Fiskeridirektoratets sporingsdata viser at området har vært lite benyttet til dette i de siste årene. Vi tror på bakgrunn av dette at på sikt vil nytteverdien av beskyttelsesområdene og referanseområdene overstige ulempene fiskerinæringen vil ha med dem.

Fiskeridirektoratet anbefaler at det tydeliggjøres i planen at utvidelse av verneformålet til vannsøylen i referanseområder for vannkvalitet ikke vil legge restriksjoner på pelagisk fiske, som ikke berører bunnen.

Statsforvalterens kommentar: Forskriften regulerer ikke fiskeredskaper som ikke berører bunnen, heller ikke i referanseområder for vannkvalitet i kyststrømmen.

Fiskeridirektoratet anbefaler at §4 bokstav h) endres fra "Tradisjonell låssetting av fisk" til "Låssetting av fisk". Dette for å unngå tolkningsspørsmål knyttet til hva som ligger i begrepet "Tradisjonell låssetting". Fiskeridirektoratet skriver at det virkelig tradisjonelle er låssetting av sild. Låssetting av sei er vanlig i nord, også i Andfjorden. Lengre sør i landet er det lange tradisjoner for å låssette makrell. Videre anbefales det at levendelagring av villfanget fisk klargjøres i verneplanen, enten ved at det gis unntak (§4) eller ved at det gis en spesifisert dispensasjonsadgang (§5). Fiskeridirektoratet viser til at levendelagring i merdanlegg har en klar sammenheng med utøvelsen av fiske.

Statsforvalterens kommentar: Vi registrerer at begrepet «Tradisjonell låssetting av fisk» er brukt i alle verneforskrifter for marine verneområder som har unntaksbestemmelse knyttet til låssetting, men vurderer Fiskeridirektoratets innspill som relevant. Vi endrer derfor unntaksbestemmelsen til bare

«Låsetting». Vi tar også innspillet om spesifisert dispensasjonsbestemmelse for levendelagring av fisk i inntil 12 uker til følge, da dette er knyttet til utøvelse av tradisjonelt fiske og vi har hatt som mål at verneforskriften i minst mulig grad skal berøre fiskeriene. Vi har valgt å gå for spesifisert dispensasjonsbestemmelse og ikke direkte unntak, for å gi forvaltningen mulighet til å kunne styre hvor anlegg kan etableres og kunne sette vilkår for aktiviteten som sikrer at verneverdier ikke blir skadelidende.

Fiskeridirektoratet viser til brev/retting fra Statsforvalteren der det opplyses at det skal legges til §5 bokstav n) som gir åpning for å søke om opprenskning av tapte fiskeredskaper i kjente korallrev og hornkorallskoger. Fiskeridirektoratet mener at denne dispensasjonsadgangen også bør gjelde sone B og C. Fiskeridirektoratet skriver at det fiskes tett opp mot de foreslåtte geografiske avgrensingene til sone B og C, og frykter at begrensningen i verneforskriften vil hindre fiskerne i å utøve sin plikt til opprydding etter havressursloven. Samtidig frykter fiskeridirektoratet at en dispensasjonsordning kan bli tidkrevende, og at resultatet kan bli at redskaper blir stående, og fører til spøkelsesfiske.

Statsforvalterens kommentar: Det legges opp til forbud mot fiske i sone B og C, med unntak for fiske med snøre i sone C. Derfor skal det ikke forekomme tapte fiskeredskaper innenfor disse områdene. Det er derfor ikke aktuelt med dispensasjonsadgang i verneforskriften for å søke om opprenskning av tapte fiskeredskaper i disse sonene. Dersom ulovlig fiske i disse sonene likevel skjer og fiskeredskaper setter seg fast vil videre saksbehandling være avhengig av sakens karakter. Saken kan håndteres som en ulovlighet der tiltakshaver får krav om retting eller avbøtende tiltak, jf naturmangfoldloven § 69. Dersom Fiskeridirektoratet eller Kystverket søker dispensasjon til opprenskning kan dette vurderes etter naturmangfoldlovens generelle dispensasjonsparagraf, § 48. Forvaltningsmyndigheten kan selv initiere opprenskning etter naturmangfoldlovens skjøtelsparagraf, § 47.

WWF mener at hele verneområdet må ha et generelt forbud mot fiske med bunnredskaper som slepes langs havbunnen under fiske, da dette vil stride mot verneformålet og dermed også globale forpliktelser. Selv om naturverdiene ikke er like verdifulle og sårbare i hele området vil restaureringstiltak som forbud mot fiske med bunnredskaper som slepes kunne øke naturverdiene. I områder som er spesielt verdifulle og sårbare bør det vurderes et generelt forbud mot fiske.

FNF Troms kunne tenkt seg strengere regulering av bunntål.

Statsforvalterens kommentar: Bunntåling er i utgangspunktet ikke forenelig med marint vern. På bakgrunn av sterke føringer om at marint vern må kunne kombineres med fiskerivirksomhet anbefalte Rådgivende utvalg for marint vern (2004) at bunntåling får holde frem, men at omfanget begrenses og avgrenses ved sonering til definerte deler av området. Miljødirektoratets veileder for opprettelse av verneområder åpner for at det kan fastsettes begrensninger på fiske med bunntåler i bestemte soner av hensyn til spesielle naturverdier eller av hensyn til å ha referanseområder for å kunne følge utviklingen i naturen. Vi har etter en prosess med fiskerne, forskere og fiskerimyndighetene foreslått restriksjoner på bunntåling i konkrete områder både av hensyn til spesielle naturverdier eller av hensyn til referanseområder for ulike typer fiskeredskaper. Fiske som ikke berører bunnen er ikke i strid med verneformålet, og er derfor ikke nødvendig å regulere i verneforskriften.

6.12 Akvakultur

Selfjorden

Flakstadvåg Laks AS mener at vern av Selfjorden vil skape problemer for driften, ettersom det vil medføre forbud mot økning av biomasse, forbud mot nye lokaliseringer, forbud mot kabler og rørledninger, forbud mot utfyllinger/moloer, forbud mot mudring og deponering av masse, forbud mot høsting etter havressursloven, forbud mot bruk av lusemidler, forbud mot impregnering av nøter, forbud mot utslipp av kjølevann fra land m.m.

Sjømat Norge mener primært at Selfjorden ikke bør inngå i verneområdet, men dersom dette likevel skjer er Sjømat Norge positive til at det foreslås at endringer i posisjon for akvakulturanlegg, fortøyninger, merder, fórflåte og driftsbolig skal være unntatt vernebestemmelsene innenfor soner avsatt til akvakultur i kystsoneplan, fordi det da ikke trengs dispensasjoner etter naturmangfoldloven. Sjømat Norge liker ikke at akvakultursonene er knyttet til en spesifikk kystsoneplan, men foreslår at dato på planen i verneforskriften erstattes med «til enhver tid gjeldene kystsoneplan». Videre mener Sjømat Norge at verneplanen må åpne opp for at det kan gis dispensasjon til utslipp av lusemidler fra brønnbåt også ved valg av vernealternativ B.

FNF Troms mener at soneinndelingen som er foreslått i verneforslaget gir nåværende havbruksnæring gode muligheter for videre drift.

Statsforvalterens kommentar: Vi tilrår at Ytre Selfjorden ikke tas med som del av marin verneplan for Andfjorden (se drøftingen under geografisk avgrensning). De eksisterende akvakulturanleggene i Selfjorden vil dermed ikke inngå i vernet. Det gjør at det ikke er behov for unntaksparagrafer knyttet til drift og vedlikehold og akvakultursoner. Vi tar også bort den spesifiserte dispensasjonsbestemmelsen om utslipp av lusemidler, da dette var knyttet til driften av de eksisterende anleggene i Selfjorden. Lusemidler kan ha negativ påvirkning på andre arter og er ikke noe vi ønsker å åpne for i et verneområde dersom dette kan unngås. Med utgrensingen av ytre Selfjorden (og ytre Sifjorden) vil det være nok areal for å slippe ut lusemidler utenfor verneområdet. Den spesifiserte dispensasjonsbestemmelsen for akvakultur som ikke er i strid med verneformålet vil fortsatt gjelde i verneområdet.

Andøya

Andfjord Salmon AS mener at verneforslaget ikke vil ivareta hensynet til utslipp fra anleggene. Dersom avgrensningene langs Andøya østside ikke endres foreslår Andfjord Salmon AS at verneforskriftens 4 bokstav m) endres slik at det gis anledning til mindre endringer av inntaks- og utslippspunkt innenfor et avsatt område og at § 5 bokstav c) endres fra "Utslipp fra brønnbåt" til "Utslipp fra akvakulturvirksomhet". Videre gis det innspill på at vernegrensen følger reguleringsplangrensene.

Fiskeridirektoratet ber Statsforvalteren å vurdere om utslippsområdene til lokalitetene Kvalnes, Breivik og Fiskenes bør grenses ut evt. at de får fleksible akvakultursoner for fysiske driftsendringer i et avgrenset område.

Statsforvalterens kommentar: Vi tilrår at den igangsatte akvakulturvirksomheten på Kvalnes og den planlagte akvakulturvirksomheten i Breivik, inkludert vanninntak og avløp, grenses ut av verneområdet (se drøftingen i kapittel 6.6 om Geografisk avgrensning).

FNF Troms uttrykker bekymring over om utslipp fra landbasert oppdrett i området ikke vil bli underlagt tilstrekkelig krav for å beskytte verneverdier.

Statsforvalterens kommentar: Vi deler denne bekymringen, men forutsetter at forurensningsmyndigheten legger naturmangfoldloven § 49 til grunn for sin saksbehandling. Paragrafen sier at verneformål og verneverdier utgjør et pliktig hensyn ved vurdering etter annen lovgivning.

Generelt

FNF Troms ønsker seg strengere regulering av akvakultur, mens Sametinget og Folkeaksjonen Leve Havet mener at det bør være forbud mot akvakultur i verneområdet. FNF Troms skriver at akvakultur er en næring med stort økologisk avtrykk og det vil være klargjørende å avklare hva som er i strid med verneformålet når det gjelder utslipp, type anlegg, rømming, sykdom og naturrisiko, før eventuelle søknader om etablering. FNF Troms mener at konsekvensene av et marint vern gir mindre negative virkninger for akvakultur enn fremstilt. Sametinget sier det gir et dårlig signal at marint vern ikke skal bidra til å hindre ytterligere oppdrettsvirksomhet i de områdene som vernes, samtidig som man vet at konsekvensene av akvakultur kan være negative for marint miljø.

Sjømat Norge viser til at det i forslaget til verneplan åpner for dispensasjonsadgang for akvakultur som ikke er i strid med verneformålet. Sjømat Norge ber om at det defineres klare kriterier som beskriver hva slags påvirkning som aksepteres på forskjellige naturverdier. Nordland fylkeskommune mener også at kriteriene for dispensasjon ikke er godt nok beskrevet. Dette gjelder spesielt for akvakultur som med et marint vern i Andfjorden vil få en situasjon som er mindre forutsigbar. Nordland fylkeskommune forutsetter at grunnleggende utredningskrav for dispensasjoner fra verneforskriften beskrives i verneforskriften.

Statsforvalterens kommentar: Stortingsmelding nr. 43 (1998-99) Vern og bruk i kystsona har lagt føringer for at akvakultur skal kunne kombineres med marint vern, men under forutsetning at det ikke er i strid med verneformålet. Vurderingen av om akvakultur kommer i strid med verneformålet avhenger av type akvakultur og sårbarheten til det undersjøiske naturmangfoldet i resipienten. Akvakultur omfatter alt fra taredyrking, med liten miljøpåvirkning, til akvakultur av fisk, med stor miljøpåvirkning på sjøbunnen. Havforskningsinstituttet skriver i rapport om effekter fra utslipp fra akvakultur (2016) at det i hovedsak er lite kunnskap om hvilke effekter utslipp av næringssalt, partikulært materiale og fremmedstoff fra akvakultur har på de fleste av naturtyper og arter. Dette gjør det er vanskelig å sette generelle kriterier og utredningskrav. Dette må vurderes i hver enkelt sak. Uansett må man påregne strengere forvaltning av akvakultur innenfor verneområdet.

6.13 Masseuttak

Statsforvalterens kommentar: Det er ikke kommet inn innspill om masseuttak i høringen.

6.14 Samisk næringsgrunnlag

Sametinget er enig med konsekvensutredningen som vurderer at etableringen av det marine verneområdet i Andfjorden vil kunne være positivt for de sjøsamiske interessene i området. Det legges til grunn at et marint verneområde kan bidra til styrking av næringsgrunnlaget for det tradisjonelle kyst- og fjordfisket, som er viktig for samisk

natur- og kulturgrunnlag. Selv om det ikke foreligger registreringer av samiske fiskeriinteresser i området, er området historisk et samisk område. Det kan derfor likevel være samiske fiskeriinteresser i området som ikke er videre kjent eller kartlagt.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar Sametingets innspill til etterretning

6.15 Forsvaret, forsvarsindustri og romvirksomhet

Forsvarets skyte- og øvingsfelt

Forsvarsbygg skriver i høringsinnspillet at Andfjorden er et viktig skyte- og øvingsfelt. De skjermede indre farvann som Andfjorden utgjør er av stor verdi med skjerming mot vær og innsyn fra internasjonalt farvann. Hovedsakelig skytes det med øvingsammunisjon uten sprenglegemer, men skyting med stridsammunisjon forekommer også, bl.a. som et innledende beredskapstiltak i en forestående operasjon.

Forsvarsbygg foreslår et tillegg i vernebestemmelse § 4a for å tydeliggjøre at eksisterende øvingsvirksomhet skal være tillatt: «Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, likevel slik at eksisterende bruk av militære skyte- og øvingsfelt er tillatt.»

Forsvarsbygg foreslår å erstatte «kalde granater» med «øvingsammunisjon uten sprenglegemer» i vernebestemmelse § 4b.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar begge innspillene til følge og endrer paragraftekstene i verneforskriften. Det første vil være, som Forsvarsbygg skriver, en tydeliggjøring at den eksisterende bruken av skyte- og øvingsfeltet i all hovedsak kan fortsette også etter området vernes. Videre vurderer vi både begrepet «kalde granater» og «øvingsammunisjon uten sprenglegemer» som dekkende, men siden forsvaret foretrekker sistnevnte endrer vi til dette.

Forsvarsbygg viser til at det i verneforskriften legger opp til at det må søkes dispensasjon til sprenging av eventuelle blindgjengere. Forsvarsbygg viser til at forut for sprenging av blindgjengere vil Forsvaret vurdere alle forhold knyttet til det konkrete oppdrag om eksplosivrydding, regulert gjennom «Reglement for eksplosivrydding under vann». Et av vurderingsmomentene er *Marine verneområder, gyteområder og fuglereservat*. Den viktigste vurderingen av sprenging på stedet eller flytting vil være personellens sikkerhet. Denne sikkerhetsvurderingen må foretas av Forsvaret. Det foreslås derfor at bestemmelsene om sprenging av blindgjengere etter søknad endres til «Forsvaret skal varsle forvaltningsmyndigheten før sprenging av blindgjengere».

Nord Fiskarlag og Fiskebåt er uenig i forslaget om at undervannsprenging skal være tillatt i referanseområdene. Nord Fiskarlag og Fiskebåt begrunner dette med at detonering av sprenglegemer under vann kan påvirke referanseområdene negativt, og dermed også redusere verdien av disse i forskningsssammenheng. Ånderdalen nasjonalparkstyre trekker frem at de som besøker nasjonalparken oppsøker villmarksopplevelser med storslått natur og stillhet. Med dette som bakgrunn ber nasjonalparkstyret om at Statsforvalteren vurdere strengere regulering av detonering av sprenglegemer over vann og i vannoverflaten i beskyttelsesområde sone A.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar Forsvarsbyggs innspill om blindgjengere til følge, med unntak for sone A, B, C og D. Vi går bort ifra at sprenging av blindgjengere skal være søknadspliktig i skyte- og

øvingsfeltene, og aksepterer at det er nok at Forsvaret varsler forvaltningsmyndigheten i forkant av sprenging.

Innspillet fra Forsvarsbygg har synliggjort for oss at all bruk av eksplosiver, også over og i vannoverflaten, vil innebære risiko for blindgjengere og potensiale for skade på naturmangfoldet på sjøbunnen ved sprenging av disse. Vi er bakgrunn av dette kommet fram til at beskyttelsesområdene (sone A, B og C) og referanseområdene (sone D) ikke bør være målområde for noen form for skyting av ammunisjon med sprenglegemer. Dette er en innskjerping i forhold til høringen som ble gjennomført våren 2023. Det medførte at vi våren 2024 gjennomførte en ny begrenset høring av dette til partene som berøres av forslaget – se tekstboks side 40.

Forsvarsbygg mener at forbudet i vernebestemmelsene mot detonering av sprenglegemer under vann nærmere enn 1000 meter fra kjente korallforekomster bør erstattes av forskningsbaserte og differensierte grenser basert på trykkbølgeberegninger, og viser til at bestemmelsen slik den står nå ikke skiller mellom små detonasjoner på noen gram eksplosiver i vannoverflaten og større detonasjoner på bunnen. Forsvarsbygg mener dette manglende skillet vil legge unødvendige restriksjoner på øvings- og treningsaktiviteten i skytefeltet. Forsvarsbygg viser til at Forsvarets forskningsinstitutt, som er en av de ledende forskningsinstitusjonene på undervannsstøy, mener at koraller ikke er spesielt sårbare organismer for påvirkning fra detonasjoner, slik som fisk og pattedyr med gassfylte organer er, og at reell skadeavstand vil avhenge av typen ammunisjon som brukes. Forsvarsbygg foreslår at man bestiller simuleringer av trykkbølgeutbredelse fra Forsvarets forskningsinstitutt for å skaffe kunnskapsgrunnlag for å kunne fastsette tallfestet maksimal trykkbølge mot sjøbunn og reelle grenseverdier for detonasjonsforbudet. Forsvarsbygg viser til samtaler med forskere ved Havforskningsinstituttet og andre forskningsinstanser om nødvendige avstander til koraller i forbindelse med utarbeidelsen av høringsnotatet til høringen av «Forskrift om skyte- og øvingsfelt i sjø». Denne informasjonen er også lagt til grunn for forslagene til risikoreduserende tiltak for hvert enkelt skyte- og øvingsfelt, der det anbefales at det ikke skal utplasseres mål eller utføres detonasjoner nærmere enn 500 meter fra kjente korallforekomster.

Havforskningsinstituttet uttaler at de er bekymret for at et marint verneområde skal være gjenstand for påvirkning fra øvingsaktivitet som inkluderer skyting med skarp ammunisjon og mulig tap av noen typer forsvarsmateriell innenfor området. Havforskningsinstituttet viser til at detonasjoner er en ekstrem påvirkning i marine økosystemer, med en rekke effekter fra akutt dødelighet, til fysiske skader og stress hos en rekke marine organismer. Havforskningsinstituttet skriver videre at et krav om minimum 1000 m avstand fra undervannsdetonasjon til nærmeste kjente korallforekomst er en begrensning som på ingen måte tar hensyn til det marine økosystemet. Havforskningsinstituttet mener militær øving som inkluderer undervannsdetonasjoner ikke er forenlig med intensjonene i marint vern og anbefaler at Andfjorden marine verneområde kun tillater øving som består av navigasjon og skyting med øvingsammunisjon.

Folkeaksjonen Leve Havet mener at detonering av sprenglegemer bør utelukkes så langt det er mulig

Statsforvalterens kommentar: Bakgrunnen for forslaget om at det ikke bør utføres detonasjoner under vann nærmere enn 1000 meter fra kjente korallrev og hornkorallskoger er basert på forvaltningsråd datert 03.11.2021 fra Havforskningsinstituttet. Forsvarsbygg mener at avstandskrav på 1000 meter vil båndlegge for store arealer og kan ikke aksepteres. Forsvarsbygg mener avstandskrav må erstattes av forskningsbaserte og differensierte grenser basert på trykkbølgeberegninger. Statsforvalteren forstår at avstandskrav basert på trykkbølgeberegninger ville vært en bedre tilnærming, men vurderer at dette ikke lar seg gjennomføre i denne verneplanprosessen. Foruten trykkbølgesimuleringer vil dette kreve feltstudier som undersøker detonasjoners effekter på de forskjellige artene og naturtypene. Slikt arbeid bør uansett gjennomføres for at forsvaret og forsvarsindustrien skal ha tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å lage skytefeltinstrukser for de ulike skyte- og øvingsfeltene, men vil bli for tidkrevende å få gjennomført for denne verneplanen.

Vi viser til at Forsvaret i egne utredninger knyttet til høring av forslag til ny forskrift om skyte- og øvingsfelt i sjø i 2021 har foreslått å pålegge seg selv et forbud mot detonasjoner nærmere enn 500 meter fra nærmeste registrerte korall-, svamp-, sjøfjær- og/eller kalkalgeforekomst. I forsvarets høringsnotat fremkommer det at særlig kystnære, grunnere forekomster er spesielt utsatt fordi de kan treffes direkte av prosjektiler, og trykkbølger fra detonasjoner vil kunne slå av og ødelegge hele eller deler av koraller/-rev, og de øvrige sjøbunnstypene.

Vi har forstått av Havforskningsinstituttet at øyekorall, som er arten som danner korallrev, er arten som antas å være mest følsom for trykkbølger. Vi vurderer det som nødvendig at det opprettholdes et forbud mot detonasjoner nærmere enn 1000 meter for å ivareta både korallrevene og det sammensatte økosystemet korallrevene representerer. Korallrev vokser sjeldent inne i fjorder. Det forventes ikke være mange korallrev i Andfjorden, og et avstandskrav på 1000 meter vil ikke komme til å bli av vesentlig betydning for forsvaret. Hornkorallskoger vil det være flere av, men disse antas å være mer robuste for trykkbølger enn korallrev. Vi kan derfor akseptere en redusert avstandsbegrensning til denne på 500 meter, som er lik det forsvarets selv har foreslått.

Andøya Space Defence AS uttalte seg ikke til verneplanforslaget da det var på høring våren 2023.

Statsforvalterens kommentar: Miljødirektoratet har nylig påpekt at virksomhetens skyte- og øvingsaktivitet kan medføre forurensninger og at den derfor må reguleres gjennom en tillatelse etter forurensningsloven. Etter en søknadsprosess fikk virksomheten utslippstillatelse 18.01.2024. Virksomhet som kan medføre forurensing og forsøpling kan komme i konflikt med verneformålet. I lys av dette og Havforskningsinstituttets innspill om skadevirkningene av slik aktivitet foreslår Statsforvalteren at forsvarsindustrien må håndteres strengere i verneforskriften enn det som i utgangspunktet var lagt opp til i høringsdokumentet.

Vi vurderer at skyte- og øvingsaktiviteten i regi av forsvarsindustrien bør skje innenfor Forsvarets skyte- og øvingsfelt med de samme rammer som Forsvaret gis gjennom verneforskriften. Forsvarsindustrien vil imidlertid gis anledning til å søke dispensasjon fra verneforskriften forutsatt at aktiviteten ikke er i strid med verneformålet. Eventuelle tillatelser vil kunne knyttes til enkeltkampanjer eller områdeavklaringer over flere år. Dette er en innskjerping i forhold til høringen som ble gjennomført våren 2023. Det medførte at vi våren 2024 gjennomførte en ny begrenset høring av dette til partene som berøres av forslaget – se tekstboks side 41.

Innspill til høring av innskjerpede regler knyttet til detoneringer:

Forsvarsbygg skriver i denne høringen at et forbud mot sprenging over og i vannoverflaten i område A, B, C vil sterkt begrense Forsvarets bruk av skytefelt Andfjorden II, og mener det vil legge uakseptable restriksjoner på øvings- og

treningsaktiviteten for norske og allierte fartøyer, og kan ikke aksepteres av Forsvaret. Forsvarsbygg mener at det skal tas nødvendige hensyn til verneinteressene, men Forsvarets behov for skyte- og øvingsvirksomhet i et område med veletablerte skytefelt gjennom mange tiår må gis førsteprioritet.

Fiskarlaget Nord, FNF Troms og Fiskebåt uttaler alle at de støtter forslaget om at skyting med ammunisjon som detonerer, i minst mulig grad skal skje innenfor verneområdet.

Statsforvalterens kommentar: Vi har foreslått å opprette tre beskyttelsesområder for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold, merket sone A, B og C i verneforskriften. Disse områdene ligger innenfor Forsvarets skyte- og øvingsfelt Andfjorden II. I dette området har vi i den begrensede høringen foreslått et forbud mot detoneringer over og i overflaten. Imidlertid er det ikke hjemmel i naturmangfoldloven for å legge begrensninger på detoneringer over vann, bare i vannoverflaten, i vannsøylen og på bunnen. Derfor går vi bort fra forbud mot detonering over vann.

I dialogen har Forsvarsbygg uttrykt at Andfjorden II er av høy verdi fordi det også overlapper med luftrom END 410 Andfjorden/Skrolsvik som har status som 'stadig aktiv' i forhold til luftromsregulering. Forsvarsbygg trekker fram at det muliggjør øvelser med flere våpengrener på kort varsel, noe som gjør dette skytefeltet særlig anvendbart. Vi har i den forbindelse hatt kontakt med Luftfartstilsynet om luftromsreguleringene i Andfjorden. Luftfartstilsynet informerte om at det er planlagt en revisjon av luftromsreguleringene i Andfjorden. Luftfartstilsynet skriver i epost at gjeldende luftromsorganiseringen ikke burde være noe tungtveiende argument i diskusjonen rundt marint vern. Luftromsorganiseringen kan endres som nødvendig for å ivareta brukernes nye eller endrede behov.

Kunnskapen om naturmangfoldet som er framkommet i forbindelse med verneplanen viser at det er store naturverdier i disse områdene. Sone C inneholder naturtypen bambuskorallskog, som er svært sjelden og som har status som sterkt truet på den norske rødlisten for naturtyper (2018). Sone B inneholder et av de største og best bevarte kystnære korallrevene langs norskekysten. Verdiene i sone A er ikke like godt kartlagte som de i sone B og C, men modelleringer utført av Havforskningsinstituttet og funn fra fiskere tyder på at det er betydelige naturverdier også i denne sonen. Det er gjort flere registreringer av både korallrev, hornkorallskoger, svampeskoger, sjøfjærsamfunn og områder med kalkalger, som alle er sårbare og viktige naturtyper.

Vi har forståelse for at Andfjorden er et viktig øvingsområde for Forsvaret og forsvarsindustrien, men kunnskapen om de store naturverdiene som er framskaffet gjennom verneplanprosessen viser at det i noen områder må tas større hensyn enn det som har vært praksis tidligere.

Statsforvalteren vurderer at sone B og C har så tydelige naturverdier at det ikke lar seg forene med skyteaktivitet. Sone A framstår som en mosaikk av sårbare og viktige naturtyper. Selv om det er areal innimellom uten slike verdier, ser vi det som vanskelig å sikre en god økosystemforvaltning uten at hele sonen forvaltes restriktivt i forhold til detoneringer.

Forsvarsbygg skriver at det i forbindelse med kommunikasjon med ubåter benyttes akustisk undervannsdetonasjon (aktiv og passiv sonar) som teknikk for å sende og motta meldinger i vann. Lydsignalene kan lages med bruk av små detonasjoner. Ubåtenes øvingsaktivitet er helt avhengig av at undervannskommunikasjon kan foregå uhindret.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar innspillet til følge, og foreslår å ivareta dette gjennom et unntak fra vernebestemmelsene for bruk av små detonasjoner i forbindelse med forsvarets behov for undervannskommunikasjon.

Andøya Space Defence

Andøya Space Defence viser til at konsekvensutredningen legger til grunn at Forsvaret og Andøya Space Defence sine aktiviteter skal kunne fortsette som før vernet innenfor de vedtatte rammer og betingelser som de opererer innenfor. Andøya Space Defence mener det nye forslaget strider med dette.

Statsforvalterens kommentar: Vi har i høringsdokumentet flere steder gjort annerledes vurderinger enn det som fremkommer i konsekvensutredningen. Konsekvensutredningen inngår som en viktig del av arbeidet med å utrede marint vern i Andfjorden, som et supplement til den ordinære utredningen etter naturmangfoldloven. Der forvaltningen fraviker konsekvensutredningen må dette begrunnes. I forbindelse med verneplanprosesser søkes det å ivareta eksisterende virksomhet, men naturmangfoldloven § 34 gir hjemmel til å kunne forby eller regulere virksomhet som kan motvirke formålet med vernet. Gjennom høringen er det kommet tydeligere frem at skyting- og øving med ammunisjon som detonerer kan gi store skadevirkninger på både grunne og dype marine arter og naturtyper, samt medføre fare for forurensning og forsøpling i sjø. På bakgrunn av dette vurderer Statsforvalteren at det er nødvendig å foreslå reguleringer av detonasjoner i Andfjorden for å kunne ivareta verneformålet.

Andøya Space Defence mener at forbud mot sprenging over og i overflaten i sone A begrenser sterkt viktige potensielle øvingsområder for Andøya Space Defence, med negativ konsekvens.

Statsforvalterens kommentar: Vi har forståelse for at Andfjorden er et viktig øvingsområde for Forsvaret og forsvarsindustrien, men kunnskapen om de store naturverdiene som er framskaffet gjennom verneplanprosessen viser at det i sone A må tas større hensyn for å ivareta naturverdiene.

Som nevnt ovenfor går vi bort fra forbud mot detonering over vann. Vi legger til grunn at detoneringer i vannoverflaten også inkluderer detoneringer i objekter som flyter.

Andøya Space Defence er uenig i at ammunisjon som detonerer i og over vannoverflaten skal ha negativ påvirkning, ettersom ammunisjon har lav blindgjengerhyppighet.

Statsforvalterens kommentar: Vi har forstått at dagens ammunisjon har lav blindgjengerhyppighet, men at det likevel kan forekomme. Vårt forslag om forbud mot detonering i sone A, B, C og D har ikke bare bakgrunn i fare for blindgjenger, men også skadevirkninger fra detonasjoner, samt forsøpling og forurensning fra aktiviteten.

Andøya Space Defence skriver at forsvarets skyte- og øvingsfelt ennå ikke er avklart, og derfor foreløpig ikke kan brukes for Andøya Space Defence sin virksomhet.

Statsforvalterens kommentar: Dette medfører ikke riktighet. Regjeringa har gått bort ifra å lage forskrift om skyte- og øvingsfelt i sjø i plan- og bygningslovens virkeområde (ut til 1nm utenfor grunnlinjen). I dette området defineres forsvarets skyte- og øvingsfelt av hensynssonene angitt i kommunenes gjeldende kystsoneplaner. Vi har forstått at skyte- og øvingsfeltene utenfor denne grensen skal etableres som militære forbudsområder med hjemmel i sikkerhetsloven, slik det gjøres i dag. Vernekartet skal vise skyte- og øvingsfelt i tråd med kommunens kystsoneplan på vedtakstidspunktet for verneplanen.

Andøya Space Defence viser til forslag om at det kan søkes dispensasjon fra verneforskriften til aktivitet som ikke er i strid med verneformålet. Andøya Space Defence skriver at de ikke ser behov for å søke dispensasjon fra aktiviteter som ikke er i strid med verneformålet.

Statsforvalterens kommentar: Enhver form for skyteaktivitet som gir påvirkninger i form av trykkbølger, forsøpling og forurensning er i utgangspunktet i strid med verneformålet. I skyte- og øvingsfeltene aksepteres denne aktiviteten, med unntak for beskyttelsessonene for sårbart og verdifullt undersjøisk naturmangfold og referanseområdene. Utenfor skyte- og øvingsfeltene foreslår vi at det i utgangspunktet blir forbudt med skyteaktivitet, men at det åpnes for å kunne søke dispensasjon forutsatt at man har kontroll på at det ikke skader viktige naturmangfoldverdier. En dispensasjon fordrer derfor god kunnskap om både påvirkning fra tiltaket og naturverdier i området. En slik dispensasjon kan innvilges for både kortere tidsrom eller flere år.

Andøya Space Defence viser til at det står i den begrensede høringen at en eventuell økning i skyte- og øvingsaktivitet primært må gjøres utenfor verneområdet. Andøya Space Defence skriver at aktiviteten deres i Andfjorden er begrenset til noen få uker i året og at det ikke er indikasjoner på at denne kommer til å øke i noen særlig grad i fremtiden.

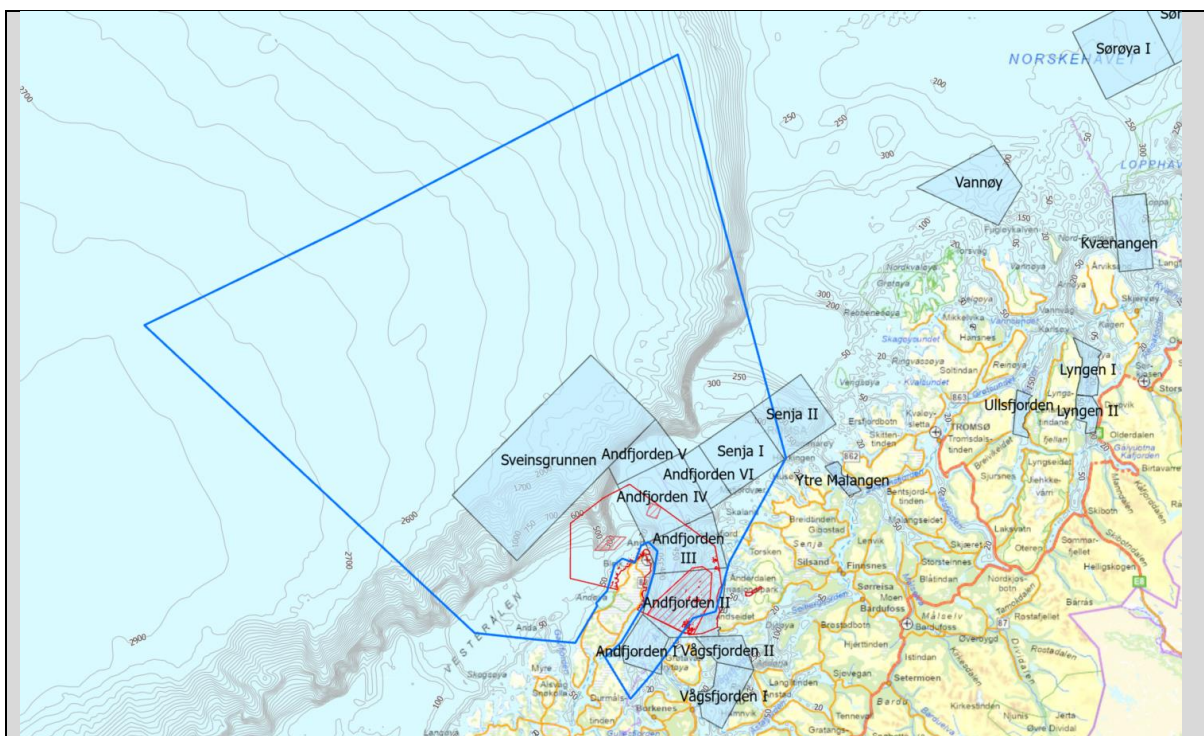
Statsforvalterens kommentar: Vi tar dette til etterretning, men legger til grunn at forsvaret har uttalt at den sikkerhetspolitiske situasjonen tilsier at behovet for skyte- og øvingsaktivitet er økende.

Andøya Space Defence viser til at nytt forslag innebærer forbud om detonering i vannoverflaten (utenfor eksisterende skyte- og øvingsfelt). Andøya Space Defence skriver at dette er en meget vesentlig endring med store konsekvenser, og at Andøya Space Defence ikke kan gjennomføre viktig testing og øvingsaktivitet for norsk og utenlandsk forsvar i det foreslåtte verneområdet overhodet.

Statsforvalterens kommentar: Andøya Space Defence har i tidligere uttalelse vist til et bruksområde på nesten 30 000 km². Det oppgis at om lag 5000 km² av disse er i stadig bruk. Det foreslåtte marine verneområdet er på 1854 km². Over 90% av det foreslåtte verneområdet inngår i det som Andøya Space Defence har henvist til som sitt bruksområde. Forslaget legger opp til at målområder for detoneringer innenfor verneområdet bare kan etableres innenfor forsvarets skyte- og øvingsfelt, med unntak for beskyttelsesområde for sårbart og verdifullt undersjøisk naturmangfold og referanseområde. Forsvarets skyte- og øvingsfelt overlapper med nesten 60 % av det foreslåtte marine verneområdet. Når man trekker fra beskyttelses- og referanseområdene, kan fortsatt 40 % av verneområdet benyttes til aktiviteten. Forslaget legger videre opp til at det kan søkes om dispensasjon fra verneforskriften til detoneringer i området utenfor skyte- og øvingsfeltet. Vi vurderer at forslag til verneforskrift ivaretar både Forsvaret og Andøya Space Defence sitt behov for skyteaktivitet.

Andøya Space Defence skriver at det er vanskelig å holde all aktivitet utenfor det foreslåtte verneområdet på grunn av tekniske begrensninger, og at det enkelte ganger er nødvendig med ankringsdybder.

Statsforvalterens kommentar: Dersom det er behov for arealer utenfor forsvarets skyte- og øvingsfelt legger forslaget opp til at virksomheten kan søke dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Figur 1. Kart som viser bruksområdet til Andøya Space defense (blå strek), Forsvarets skyte- og øvingsområder som ble hørt i 2020 (lys blå), og det foreslåtte verneområdet med beskyttelsesområde og referanseområder (rødt).

Romvirksomhet

Nordland fylkeskommune mener at følgende punkter må legges til i verneforskriftens § 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser): Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- n) Nedfall fra raketter som skytes opp fra andre rakettbaser enn Oksebåsen og Børvågen, gitt tilsvarende påvirkning på de marine verneverdiene.
- o) Romnæring som ikke er i strid med verneformålet.

Nordland fylkeskommune har i epost presisert at tanken bak innspillet var å holde muligheten åpen for at andre aktører enn Andøya Space skal kunne etablere egne romhavner eller eventuelt at Andøya Space skal kunne å utvide/bygge ytterligere oppskytningsplattformer/romhavner i området.

Statsforvalterens kommentar: I verneforskrifta i høringsforslaget er det en unntaksbestemmelse for nedfall av raketter som skytes opp fra rakettbasene i Oksebåsen og Børvågen (§ 4d). Vi har endret vår vurdering til at det ikke er nødvendig å ha med raketter som skytes opp fra Børvågen i denne unntaksbestemmelsen. De satellittbærende rakettene som skytes opp fra denne rakettbasen er så store at de vil slippe sine drivstofftanker langt utenfor verneområdet i internasjonalt farvann, i motsetning til de mindre forskningsrakettene/sonderakettene som skytes opp fra Oksebåsen. Rakettene fra Børvågen ble inkludert i bestemmelsen fordi deler av sikkerhetssonen til oppskytingen overlapper med det foreslåtte marine verneområdet. Men nedfall av raketter eller drivstofftanker i verneområdet vil kun skje ved ulykkestilfeller, og det er ikke noe man skal ta høyde for i verneforskrifter. Den økte

romaktiviteten som Nordland fylkeskommune skisserer i sin epost vurderer vi som uproblematisk i forhold til verneområdet, da disse rakettene også vil være av en størrelse som normalt ikke medfører nedfall av drivstofftanker i verneområdet. Vi tar derfor ikke fylkeskommunes forslag om spesifisert dispensasjonsbestemmelse til følge.

6.16 Marin samferdsel – havner, farleder og tekniske installasjoner

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Kystverket har vurdert verneplanen i forhold til ankring, drift og etablering av nye navigasjonsinstallasjoner, farleder og havneområder, og har ingen merknader til hvordan dette er ivaretatt i planen.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar innspillet til etterretning.

6.17 Petroleumsvirksomhet

Oljedirektoratet viser til Rådgivende utvalgs rapport: «Endelig råd til utforming av marin verneplan for beskyttede områder i Norge (2004), vedlegg 1, nest siste avsnitt: «*Utnyttelse av eventuelle petroleumsressurser er ikke nødvendigvis i strid med verneformålet. Ved leting og produksjon må det stilles strenge krav til at det ikke er utslipp eller annen påvirkning som kan skade verneverdier på havbunnen*».

Statsforvalterens kommentar: Vi vil bemerke at Rådgivende utvalgs rapporter hovedsakelig er råd for utformingen av marine verneområder. Vår vurdering er at leting og produksjon av petroleumsressurser vil være i strid med verneformålet til det foreslåtte marine verneområdet i Andfjorden.

6.18 Kabler og rørledninger

Olje- og Energidepartementet kommenterer at det strekker seg kraftkabler gjennom området. Det er nødvendig at disse fortsatt kan driftes og vedlikeholdes som i dag og at det er mulighet for å gjøre oppgraderinger og utvidelser dersom dette viser seg å være nødvendig. Bestemmelsene i forskriftens avsnitt 5.2.10 § 4n) og o) om kabler og rørledninger ivaretar etter departementets syn dette behovet. Departementet har ingen ytterligere kommentarer ut over dette.

Norges vassdrags- og energidirektorat orienterer om at nettselskapene Arva AS og Noranett AS har sjøkabler som krysser det foreslåtte verneområdet. Arva AS har en sjøkabel som krysser indre Selfjorden, vest på Senja. Noranett AS (tidligere Hålogaland Kraft Nett AS) har en sjøkabel som krysser Krøttøysundet, sørøst i det planlagte verneområdet. I begge tilfeller er kablene nødvendige for å opprettholde strømforsyningen. Norges vassdrags- og energidirektorat skriver at nettselskapene må ha anledning til å vedlikeholde og videreutvikle strømforsyningen også etter et eventuelt vern av området, og ber om at standardbestemmelsene for nettanlegg blir inkludert i verneforskriften. Videre ber direktoratet om at de nevnte nettselskapene inkluderes på høringslisten i den videre prosessen for marint vern av Andfjorden for at de skal få muligheten til å uttale seg om vern kommer i konflikt med øvrig nettanlegg.

Statsforvalterens kommentar: Vi beklager at Arva AS og Nordanett AS har falt ut av høringslista. Vi har offentliggjort høringa i et bredt utvalg av plattformer for å kunne nå alle relevante parter. Vi ser

at begge nettselskapene er på kopilista i brevet fra NVE og skal dermed være informert om høringa. Nordanett AS har også fulgt opp med egen uttalelse.

Nordanett skriver at de på sikt har behov for å vedlikeholde eksisterende 22kV anlegg som forsyner Meløya med strøm. Gitt at selskapets behov for vedlikehold og videreutvikling av dagens strømforsyning blir ivaretatt etter vern av området har selskapet ikke innvendinger til at området vernes.

Statsforvalterens kommentar: Nettselskapenes drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende sjøkabler er unntatt de foreslåtte vernebestemmelsene. Eventuell legging av nye kabler eller flytting av kabler til ny trasé fordrer at det søkes dispensasjon fra verneforskriften. Dette for at forvaltningsmyndigheten skal få mulighet til å påvirke trasévalg for nye kabler av hensyn til sårbare naturverdier.

6.19 Friluftsliv

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms viser til tidligere innspill om at FNF og SABIMA ikke var enige i konsekvensutredningen sin konklusjon om at vern er negativt for friluftsliv. Etter FNF sin erfaring er naturverdiene og naturopplevelsene viktigere for friluftsliv enn behovet for flere brygger, moloer og den type tilrettelegging (som allerede finnes i området). FNF er derfor positiv for at Statsforvalter legger til grunn at vern er positivt for friluftsliv. FNF fremhever at opplevelsen av et marint verneområde innebærer et transekt kyst-hav gir større uttelling for friluftslivsinteressene enn om man ikke har et transekt som inkluderer Selfjorden. FNF mener at opplevelsen av landskapet, fuglene og kunne drive marint friluftsliv i et marint verneområde er en stor verdi.

Statsforvalterens kommentar: Vi deler FNF og SABIMA sitt syn på at vern er positivt for friluftsliv.

6.20 Reiseliv

Whale2Sea viser til at de driver helårlig hvalturisme med base på Andenes. Whale2sea mener at etablering av et slikt verneområde vil være svært positivt i forbindelse med turisme ettersom den gir «økt status» til havområdet samt bidrar til en ny dimensjon knyttet til kunnskapsformidling.

Statsforvalterens kommentar: Vi er enig med Whale2Sea om at et marint vern vil være positivt for reiseliv, ettersom vernet bidrar til å ta vare på naturverdiene og naturopplevelsene.

6.21 Kulturminner og kulturmiljø i sjø

Universitetsmuseet UIT Norges arktiske universitet viser til tidligere innspill, men ønsker å tilføye opplysninger om fire moderne vrak som er med i en nylig utviklet database over skipsfunn fra moderne tid i norske farvann utviklet av norsk maritimt museum.

Statsforvalterens kommentar: Vi takker for ny kunnskap og tar det til etterretning.

6.22 Virkninger på andre planer

Andøy kommune mener at verneplanforslaget har manglende forståelse for hvordan vernet skal fungere i praksis - da spesielt for kommunene som skal praktisere og har myndighet etter sektorlovverk som plan- og bygningsloven, forurensningsloven og vannressursloven med flere. Spesielt er dette knyttet til konsekvensene for aktivitet på

land - som tilstøtende areal til verneplanavgrensningen, verneplanens avgrensning i forhold til lovlig eksisterende aktivitet, og forvaltning av sektorlover med effekt for verneforskriften.

Nordland fylkeskommune stiller seg bak Andøy kommunes bekymring angående manglende vurdering av verneforslagets konsekvenser for kommunens myndighetsområder og tiltak som planlegges utenfor vernegrensene. Det er viktig at man kommer frem til en løsning som ivaretar kommunens selvråderett, planlegging og mulighet for utvikling, særlig innenfor 100-metersbeltet. Nordland fylkeskommune forutsetter at Statsforvalteren følger opp bekymringen og oppretter dialog med Andøy kommune med mål om at disse forholdene avklares før Statsforvalterens tilrådning sendes til Miljødirektoratet.

Statsforvalterens kommentar: Vi har fulgt opp med eget møte med Andøy kommune den 31.1.2024. Vi vurderer at marint vern ikke vil påvirke planer på land ettersom marint vern utlukkende handler om vern av marint naturmangfold. Det marine vernet vil derfor ikke gjøre strandsonevernet strengere. Marint vern kan, indirekte, medføre begrensinger på land, ettersom det er forbudt med avløpsvann og konsentrerte forurensningstilførsler. I verneforskriften som var til høring var det foreslått unntak fra vernebestemmelsene for drift og vedlikehold av eksisterende kloakkanlegg. Det ble videre lagt opp til at det må søkes om tillatelse til legging av nye kabler og rørledninger. Implisitt i dette legges det opp til at man må søke dispensasjon til nye og utvidelser av eksisterende utslipp. Kommunen viser til mismatch i vernet ved at selv små avløp fra enkelthusstander vil være forbudt, mens det samtidig tillates svært store utslipp fra landbaserte akvakulturanlegg. Kommunen mener det er viktig at verneforskriften ikke legger opp til unødvendig søknadsbehandling.

Vi ser at det er behov for å tydeliggjøre håndteringen av utslipp fra bebyggelse i verneforskriften og at det bør innføres en nedre grense for når man må søke dispensasjon. Vi vurderer at slike utslipp ikke utgjør noen stor trussel mot verneformålet i Andfjorden såfremt bestemmelsene i forurensningsforskriften følges. Vi tilrår derfor at det gis unntak fra vernebestemmelsene for etablering av nye utslipp av sanitært avløpsvann mindre enn 50 pe (personekvivalenter) og at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til for utslipp av sanitært avløpsvann mer enn 50 pe. Dette er også grensen for rensekrav ved utslipp etter forurensningsforskriftens kapittel 12. Vi tilrår videre at etablerte utslipp også er søknadspliktig dersom de økes vesentlig (>25%).

FNF Troms mener det er viktig at Statsforvalteren synliggjør hvordan verneområdet oppfyller kriterier satt i internasjonale avtaler for å klargjøre i hvilken grad verneområdet korresponderer med slike forpliktelser.

Statsforvalterens kommentar: Verneplanen for Andfjorden har ikke hatt som målsetning å oppfylle kriterier satt i internasjonale avtaler. Andfjorden inngår i marin verneplan av 2004, som svarer til et nasjonalt mål om bevaring et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner fremmet i St.meld. nr. 68 (1980-81), Vern av norsk natur, og nærmere definert i St.meld. nr. 43 (1998-99) Vern og bruk av kystsonen og St.meld. nr. 12 (2001-02) Rent og rikt hav. Statsforvalteren vurderer at verneplanen er et lite steg i riktig retning for Norge i å nå de internasjonale målene om vern av kyst- og havområder i avtaler som Regjeringen har undertegnet. Det foreslåtte marine verneområdet i Andfjorden er på 1854 km². Dersom dette området vedtas vernet vil prosentandelen vernet sjøareal innenfor territorialgrensen øke fra 4,5 til 5,7 %. Norge har gjennom FN-konvensjonen om biologisk mangfold i 2010 vært med på å vedta mål om vern av 10 % av kyst- og havområdene innen 2020 (Aichi-mål) og gjennom deltakelsen i Havpanelet i 2023 vært med på å vedta mål om at 30 % av kyst- og havområdene innen 2030 skal bevares gjennom marint vern og andre effektive bevaringstiltak (internasjonal avtale om bevaring av bærekraftig bruk av marint biologisk mangfold på det åpne hav).

Det er Miljødirektoratet som vurderer IUCN-kategorisering av verneområder, og det skjer etter at vedtak om vern er fattet. Da vet man hvilke vernebestemmelser som blir gjeldene.

6.23 Skjøtsel

FNF Troms skriver at naturrestaurering ikke bare er viktig på land, men også i hav, og at det er ønskelig med restaureringsmål for de deler av Andfjorden der det er behov for dette.

Statsforvalterens kommentar: Naturrestaurering er også relevant for marine områder. Eksempler på dette er rydding av fiskeredskaper, desimering av kråkebollebestand for å ivareta tareskog og bekjempelse av fremmede arter som havnespy. Restaureringsmål og skjøtsel er temaer for forvaltningsplan.

6.24 Forvaltningsplan

Andøy kommune, Nordland fylkeskommune, Andfjord Salmon AS, Sjømatbedriftene og Sjømat Norge mener at arbeidet med forvaltningsplan bør startes opp og kjøres som en parallell prosess fram mot endelig vernevedtak. Nordland fylkeskommune mener at dette kan bidra til å sikre god lokal involvering og forutsigbarhet for berørte parter. Sjømatbedriftene mener det er viktig for å synliggjøre hvilke konsekvenser vernet vil få. Sjømat Norge ber om at det må være en grundig, åpen prosess med utarbeidelse av denne før planen blir vedtatt.

Andøy kommune mener at det i verneplanforskriften må komme frem saksbehandlingsregler for dispensasjoner og søknader ihht. §§. 5 og 6.

Statsforvalterens kommentar: Vi mener at det som er relevant i verneprosessen allerede er belyst i verneforslaget, og at det ikke er behov for å skrive forslag til forvaltningsplan før verneforskriften vedtas. Det er heller ikke hensiktsmessig den tid man ennå ikke vet hva som blir den endelige verneforskriften. Det kan komme endringer av denne både i Miljødirektoratets og Klima- og miljødepartementets behandlinger og i forbindelse med stortingsbehandlingen. Videre er det vanlig praksis at forvaltningsplaner utarbeides av forvaltningsmyndigheten. Hvem dette blir er heller ikke avklart før vernevedtaket er fattet.

6.25 Forvaltningsmyndighet

Andøy kommune mener at det må opprettes et verneplansenter, lokalisert på Andenes.

Nordland fylkeskommune støtter og ønsker å jobbe for at det opprettes et marint besøkssenter på Andenes for kunnskapsformidling, forskning og samarbeid. Et senter kan bidra til en aktiv og inkluderende forvaltning av verneområdet.

Sjømat Norge mener kommunene bør få forvaltningsansvaret for marint vern, med Statsforvalteren som faglig og rådgivende instans.

Ånderdalen nasjonalparkstyre anbefaler at det etableres lokal forvaltningsmyndighet, tilsvarende det som er etablert for LoppHAVet marine verneområde. Videre anbefaler nasjonalparkstyret at denne samlokaliseres ved forvaltningsknutepunktet for Ånderdalen nasjonalparkstyre på Øvrebotn på Senja. Dette for å etablere et fagmiljø og for å ivareta arbeidsmiljø og faglig utvikling for begge forvaltere.

Ånderdalen nasjonalparkstyre anbefaler et styrket naturoppsyn og anbefaler at det opprettes en ny SNO stilling, med båt lokalisert på Sør-Senja og med kontorsted i det etablerte forvaltningsknutepunktet i Øvrebott (Sázza). Det vil kunne sikre meir tilstedeværelse i det marine verneområdet, men også i de andre verneområdene på og rundt Senja.

Statsforvalterens kommentar: Vi viser til § 9 i verneforskriften. Miljødirektoratet vil fastsette hvem som blir forvaltningsmyndighet for Andfjorden marine verneområde. Verneområdet strekker seg over to fylker og tre kommuner. Statsforvalteren vurderer at det kan gjøre det mer utfordrende å få til en helhetlig forvaltning av sjøområdene. I tillegg er det mange brukerinteresser som gjør seg gjeldende innenfor området. Vi vurderer ut ifra dette at den beste forvaltningsordningen vil være et interkommunalt verneområdestyre og egen forvalter.

Sametinget ber om at følgende setning vurderes å tas inn under § 9 Forvaltningsmyndighet: «Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres». Dette vil være i tråd med ILO-konvensjonen 169 om urfolk, artikkel 15 nr. 1, som forplikter staten til å ivareta og sikre samisk deltaking ved bruk, forvaltning og bevaring av ressursene i samiske områder.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar dette innspillet til følge og innarbeider teksten i § 9 i verneforskriften.

6.26 Rådgivende utvalg

Nordland fylkeskommune mener at det må opprettes et rådgivende utvalg for forvaltning av verneområdet. Det er kjent at fiskerinæringen, forsvarsindustri og Forsvaret i dag har utfordringer med sameksistens i Andfjorden. Opprettelse av et rådgivende utvalg for forvaltning av verneområdet vil skape en nøytral arena der berørte parter sammen kan diskutere bruk og forvaltning av det marine verneområdet.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar fylkeskommunens innspill til etterretning. Det vil ikke bli tatt stilling til etablering av et rådgivende utvalg før etter et vernevedtak. Det er forvaltningsmyndigheten som tar stilling til om det er behov for et slikt utvalg og eventuell sammensetning av utvalget.

7 Forslag til forskrift om vern av Andfjorden marine verneområde

Forskrift om vern av Andfjorden marine verneområde/ Ánddavierdasa mearrasuodjalanguovlu, Andøy, Harstad og Senja kommuner, Nordland og Troms fylker

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. xx.xx.202x med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 32, jf. § 39 og § 62. fremmet av Klima og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med Andfjorden marine verneområde er å ta vare på et transekt kyst-hav med stor variasjon av naturmangfold, inkludert trua, sjelden og sårbar natur, og som representerer bestemte naturtyper av særlig naturvitenskaplig verdi. Det er en målsetting å holde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning, og området skal kunne tjene som referanseområde for langtidsovervåking og forskning, både generelt, men også for aktiviteter som bunntåling, reketråling og snurrevad.

Verneformålet er knyttet til sjøbunnen. I kartfestet referanseområder for regional vannkvalitet i kyststrømmen, vist som sone D i vernekartet, omfatter verneformålet i tillegg vannsøylen.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnet.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på 1854 km² i Andøy, Harstad og Senja kommuner, med grense mot land langs marbakken eller 2 meter under midlere lavvann der marbakken ikke finnes, med følgende unntak:

- Grensen mot Bleiksøya naturreservat og Flatøya landskapsvernområde i sjø, går kant i kant med grensen til eksisterende vern.
- Grensen er trukket utenfor havner, hurtigbåtkai og større småbåtanlegg.

Verneområdet omfatter overflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

Grensen for det marine verneområdet går fram av kart i målestokk 1:200000 datert Klima- og Miljødepartementet xx.xx.xxxx. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

§ 3. (vernebestemmelser)

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Følgende vernebestemmelser gjelder:

- a) Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon er forbudt.

- b) Dyrelivet knyttet til sjøbunnen er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer er forbudt.
- c) Området er vernet mot tiltak som for eksempel etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirksomhet, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, utføring av avløpsvann og andre konsentrerte forurensningstilførsler, mudring, graving, uttak og deponering av masse, sprenging, boring, oppankring, utnyttelse av mineralske ressurser, utslipp av urensset ballastvann og utslipp av kjølevann fra land. Forsøpling er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet. Tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, men likevel slik at eksisterende bruk av skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekart er tillatt.
- b) Forsvaret og forsvarsindustriens skyting med øvingsammunisjon uten sprenglegemer.
- c) Forsvarets bruk av små detonasjoner i forbindelse med undervannskommunikasjon.
- d) Forsvaret og forsvarsindustriens detonering av sprenglegemer i vannoverflaten i skyte- og øvingsfeltene avmerket på vernekart, med unntak for:
 1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A, B og C.
 2. referanseområde merket sone D
- e) Forsvarets detonering av sprenglegemer under vann i skyte- og øvingsfeltene avmerket på kartet nedenfor, med unntak for:
 1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A, B og C.
 2. referanseområder merket sone D
 3. områder nærmere kjente korallrev enn 1000 meter og områder nærmere kjente hornkorallskoger enn 500 meter.
- f) Forsvaret og forsvarsindustriens detonering av blindgjengere i skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekart, med unntak for:
 1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A, B og C.
 2. referanseområde merket sone D.

Forvaltningsmyndighet varsles i forkant.
- g) Nedfall fra raketter som skytes opp fra rakettpasen i Oksebåsen.

- h) Ferdsel og oppankring med båt eller andre fartøyer, med unntak for oppankring i områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B i vernekartet.
- i) Etablering av mindre fortøyningsfester for småbåt og til låssetting av fisk, herunder fastfortøyning, dragfortøyning og oppankring mot land. Fortøyningsmiddel på faste fortøyninger må være i materiale som ikke forurenses.
- j) Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova og andre lover og forskrifter, med unntak for:
 - 1. høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
 - 2. høsting av skjell med skjellskrape.
 - 3. høsting av fastsittende arter, herunder koraller, sjøfjær og svamper.
 - 4. høsting av kalkalger.
 - 5. fiske med redskaper som slepes og som i den forbindelse kan berøre bunnen i:
 - i. kartfestet område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A, B og C i vernekartet.
 - ii. kartfestete referanseområder merket sone D i vernekartet.
 - 6. fiske med garn, line, teine, ruse og snøre som kan berøre bunnen i område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B i vernekartet.
 - 7. fiske med garn, line, teine og ruse som kan berøre bunnen i område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone C i vernekartet.
 - 8. uttak og undersøkelser i sjø i forbindelse med marin bioprospektering.
- k) Låssetting.
- l) Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskloven.
- m) Søk etter og opprensning av tapte fiskeredskaper, med unntak for områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B og C i vernekartet og i kjente korallrev og hornkorallskog.
- n) Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
- o) Etablering av nye utslipp av sanitært avløpsvann fra avløpsanlegg med utslipp mindre enn 50 pe.
- p) Drift og vedlikehold av eksisterende:
 - 1. sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner
 - 2. kloakkanlegg
 - 3. kaianlegg
 - 4. flytebrygger
 - 5. båtstøer
 - 6. båtutlegg

- 7. fortøyninger
- 8. andre eksisterende anlegg og innretninger
- q) Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall. Forvaltningsmyndighet varsles i forkant.
- r) Oppgradering og fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Forvaltningsmyndighet varsles i forkant.

§ 5. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.
- b) Forsvaret og forsvarsindustriens skyting med ammunisjon med sprenglegemer som detonerer i vannoverflaten utenfor skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekart.
- c) Akvakultur som ikke er i strid med verneformålet.
- d) Levendelagring av villfanga fisk inntil 12 uker.
- e) Etablering av nye og vesentlig økning (over 25%) av eksisterende utslipp av sanitært avløpsvann fra avløpsanlegg med utslipp mer enn 50 pe.
- f) Oppgradering og fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4
- g) Legging av nye kabler og rørledninger, så langt som mulig samlet i korridorer.
- h) Vedlikeholdsmudring og tilhørende dumping av masser.
- i) Dumping av mudremasser fra småbåthavnene på Skarstein og Fiskenes.
- j) Bølgedempere i forbindelse med småbåtanlegg
- k) Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.
- l) Uttak av fremmede, introduserte arter
- m) Tekniske tiltak, herunder blant annet flytebrygger og fortøyninger, som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene, inkludert sjiktning, vannutskifting og strømforhold nevneverdig.
- n) vitenskapelige undersøkelser.
- o) uttak og undersøkelse i sjø i forbindelse med marin bioprospektering

§ 6. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 7. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 8. (forvaltningsplan)

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltningen og skjøtsel av det marine verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten etter forskriften. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

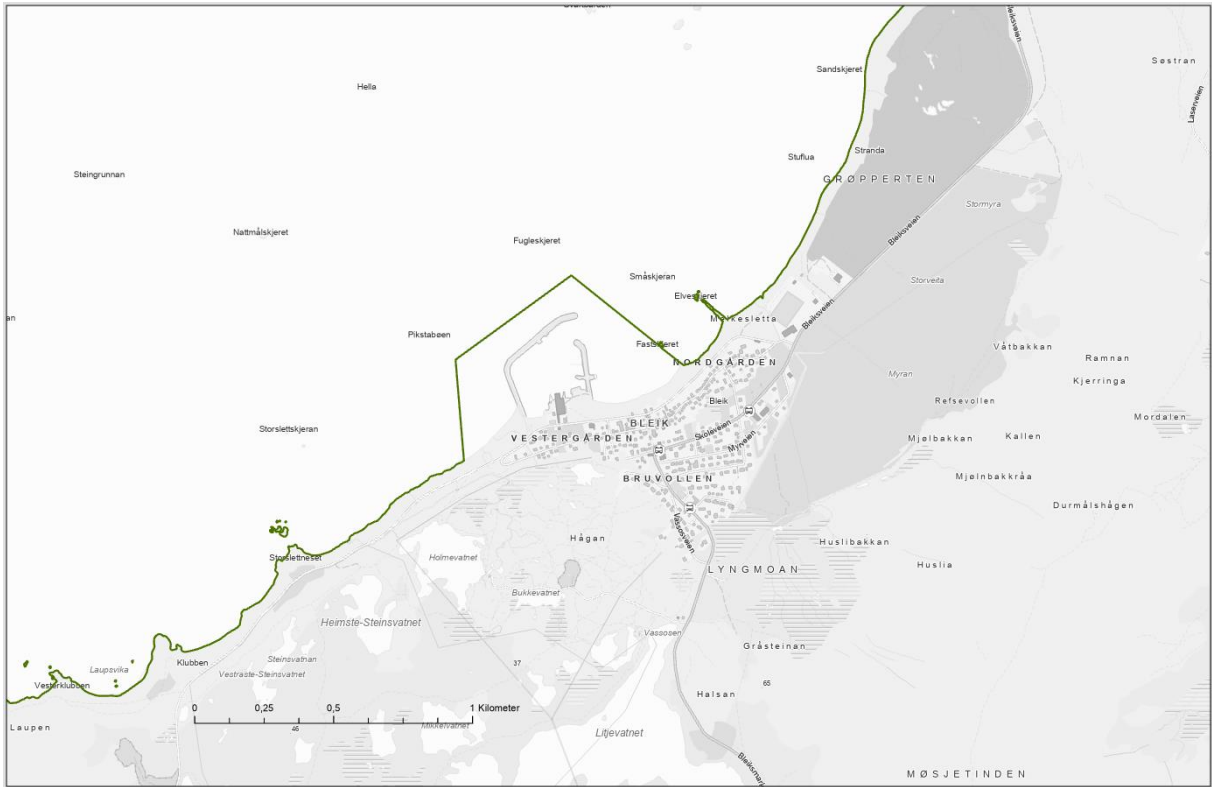
§ 10. (rådgivende utvalg)

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet.

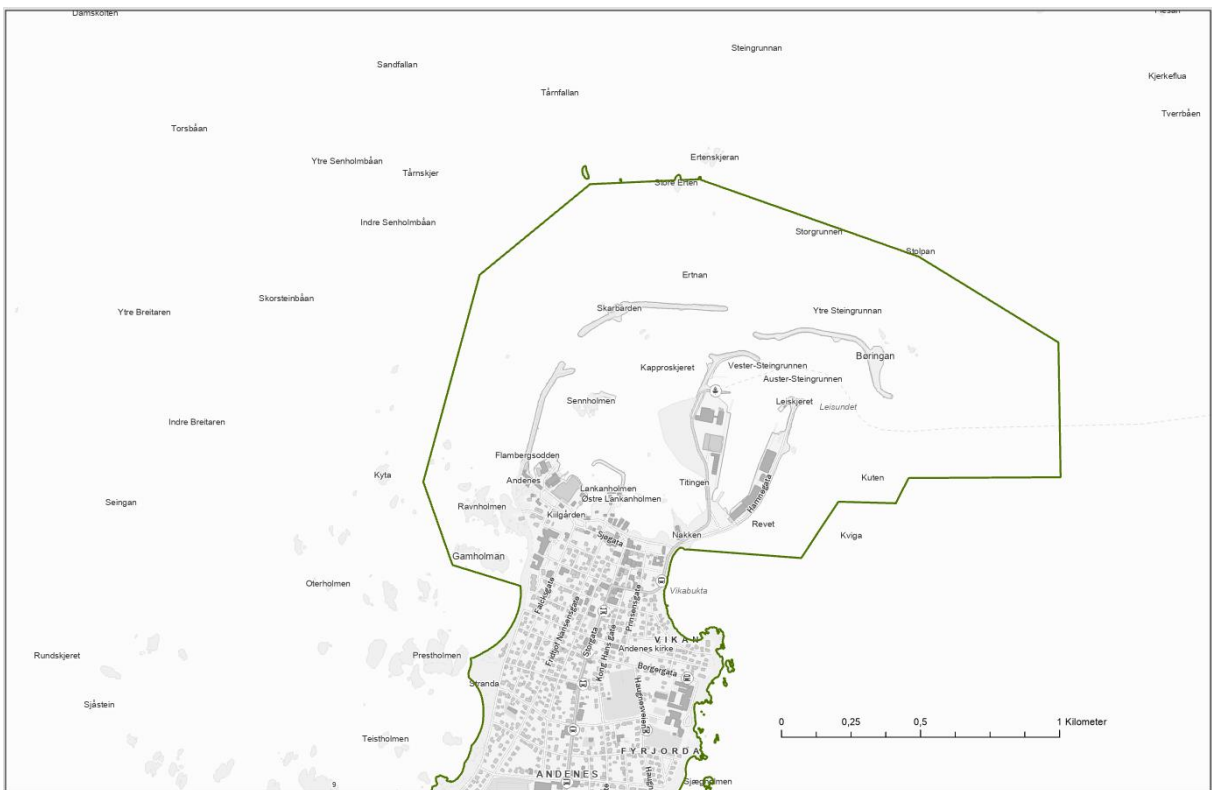
§ 11. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

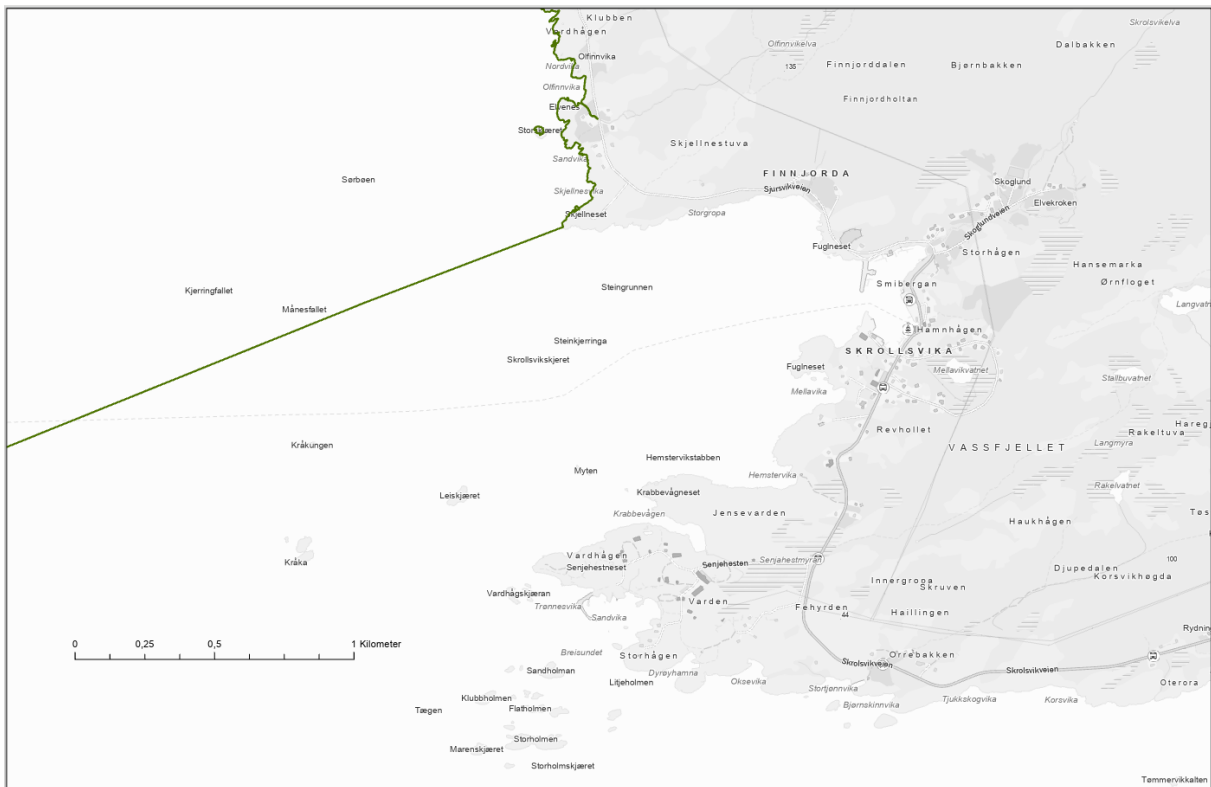
Detaljkart for havna på Bleik

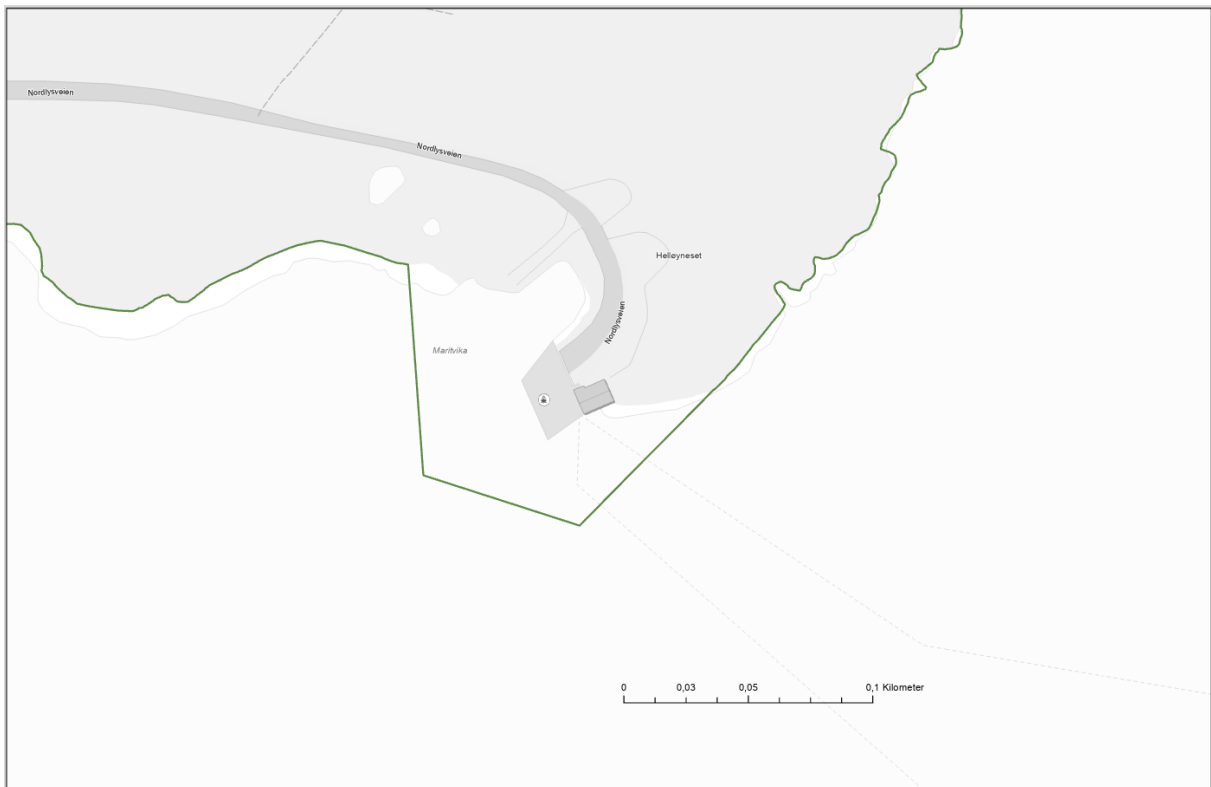
Detaljkart for havna på Andenes

Detaljkart for havna på Skrolsvik

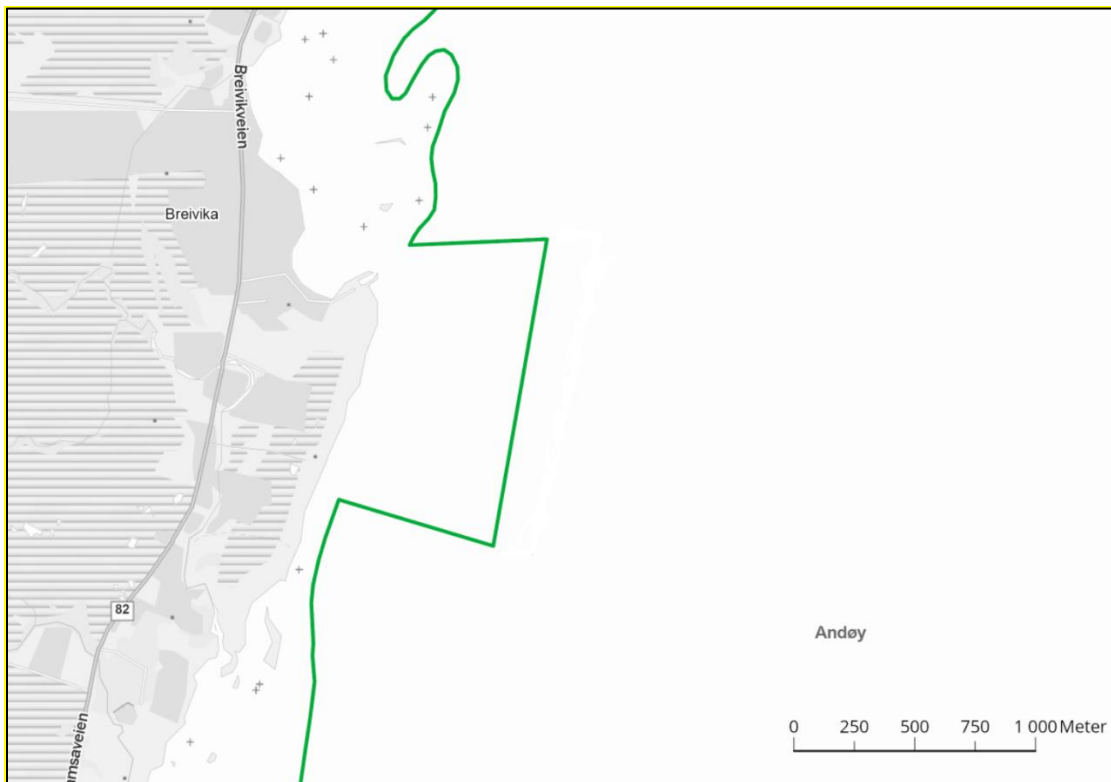
Detaljkart for Krøttøya hurtigbåtkai

Detaljkart for Kvalnes industrikai

Detaljkart for planlagt industrikai i Breivik

Detaljkart for Fiskenes småbåthavn

Detaljkart for Skarstein småbåthavn

